

Chefen har ordet:

God fortsättning och tack för 2018! Jag hoppas att ni haft möjligheter att fira in det nya året i goda vänners lag och att vi kan se fram emot ett gott kamratföreningsår 2019.

Det gångna året har vi i föreningen ägnat både tid och engagemang åt vårt västra grannland, Norge. Redan vid årsmötet 2018 fick vi goda förkunskaper inför vår resa genom att lyssna på en föreläsning om några av de vetenskapliga studier som gjorts om kung Karl XII:s död vid Fredrikstens fästning.

Kulknapp eller ej?

Var dödsbulan en kulknapp eller inte? Något direkt svar fick vi inte, vilket innebar att frågan förblev öppen fram till besöket vid Fredriksten. Den norske artilleriofficer som guidade oss runt på fästningen var tämligen säker på sitt svar – att det var en kartesch från fästningsartilleriet som orsakade den dödliga skadan på kung Karl XII.

Vår studieresa västerut blev mycket uppskattad tack vare en säker och trygg ledning av våra reseledare men också tack vare det goda kamratskapet. Ett stort tack till Gunnar med medarbetare!

I år bär resan österut, till södra Polen. Jag hoppas att ni såväl som jag ser fram mot ännu en resa under kamratliga former. Mer om detta kan ni läsa på annan plats i tidningen.

Vi har ett stort ansvar att förvalta vårt regemente och vår brigad inför framtiden. Därför kommer vi under nuvarande år att, främst här i Halland, på ett så förtjänstfullt sätt som möjligt vårda de minnesmärken som våra förfäder rest.

Inom Försvarsmakten pågår ett uppvaknande. I den säkerhets- och försvarspolitiska debatt som pågår är de flesta deltagare överens om att det krävs en förstärkning av både det militära och civila försvaret. Det säkerhetspolitiska läget i närområdet och världen har inte blivit bättre under året.

Bygga upp tar tid

Det är väl känt att det tar tid att bygga upp en tillförlitlig militär förmåga, medan en nedmontering av densamma går betydligt – och oroväckande – snabbare! Sakta men säkert har nu uppbyggandet av vår försvarsförmåga påbörjats. Som ett led i denna utveckling har vi under året upplevt att ett regemente ånyo inrättats på Gotland.

Fram till 2020 har Försvarsmakten fått en ny inriktning och utökade ekonomiska resurser vilket bland annat innebär att territorial-

försvaret prioriteras. Den pågående försvarsberedningen kommer i maj att redovisa sitt förslag på hur vår förmåga ska utvecklas till 2025. Mycket talar för att vi kan få en bred politisk överenskommelse om en ytterligare förstärkning av vårt försvar. Det krävs!

Glädjande är att vi på nära håll, här i Halmstad, får uppleva att luftförsvarsförmågan prioriteras och att nya luftvärnssystem är under införande på Lv 6.

Glädjande för vår förening är att flera av våra medlemmar på ett föredömligt sätt bidrar till vår verksamhet. Ett par kamrater har under en tidsperiod på 50 år deltagit vid samtliga årsmöten. Därför kommer vi vid årsmötet, den 12 april, att ha en repris på menyn från 1969. Tack till våra sponsorer för detta. Mycket välkomna! Kamratliga hälsningar!

Johan Rydén
Ordförande

Årsmötet 2018

Fredagen den 20 april 2018 hölls årsmöte i Lv 6 aula med drygt 80 medlemmar närvarande.

Föreningens ordförande, Johan Rydén, inträdde till regementets igenkänningssignal, varefter fanföreare inmarscherade med kamratföreningens fana och Hallands regementes och Hallandsbrigadens fana.

Ordföranden hälsade de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till dagens föredragshållare, historikern Pablo Wiking-Faria, inbjudna gäster och Skånska Husarsextetten.

Ordföranden höll parentation över de medlemmar som avlidit sedan föregående årsmöte varefter musikkåren spelade Stridsbön, musik av Otto Lindbladh i arrangemang av Stig Norberg.

Musikkåren under ledning av Jan Norén genomförde därefter en mycket uppskattad konsert.

Ordföranden utdelade Kamratfondens stipendium om 2 000 kr vardera till Christina Laike-Bramsell och Ann-Louise Carlsson som erkänsla för deras personliga omtanke om kamrater under kamratföreningens resor och andra sammankomster till gagn för gott kam-

ratskap och samhörighet, Ann-Louise även som mecenat.

Årsmötesförhandlingar

§ 1 Föreningens ordförande, överste Johan Rydén, förklarade årsmötet 2018 öppnat samt framförde ett tack till alla som hjälpte till under Nordiskt Militärt Kamratföreningsmöte 2017 på Lv 6.

§ 2 Johan Rydén valdes till ordförande och Jan Dorf till sekreterare för mötet.

§ 3 Catharina Sjöholm och Rune Sjöholm valdes att jämte ordföranden justera årsmötets protokoll.

§ 4 Årsmötet fastställdes stadgeenligt utlyst.

§ 5 Utdelad föredragningslista för mötet fastställdes.

§ 6 Styrelsens verksamhets- och förvaltningsberättelse föredrogs och lades med godkännande till handlingarna.

§ 7 Revisor Rolf Eklund redovisade revisorernas revisionsberättelse.

§ 8 Styrelsen och styrelseledamöter beviljades ansvarsfrihet för 2017 års förvaltning.

§ 9 Årsmötet godkände styrelsens förslag om oförändrad medlemsavgift på 100 kr för 2019.

§ 10 Styrelsens förslag till arbetsplan för verksamhetsåret 2018-2019 fastställdes.

§ 11 Styrelsens förslag till resultatbudget för 2018 fastställdes.

§ 12 Inga motioner hade inkommit.

§ 13 Johan Rydén omvaldes till föreningsordförande, tillika styrelsens ordförande för 2018-2019.

§ 14 Till styrelseledamöter under två år omvaldes Lars Björk, Lars Folkesson, Niclas Haglund och Benny Nord.

§ 15 Till ersättare under ett år omvaldes Lena Wallin, Peter Höglund och Jennie Mared.

§ 16 Till revisorer omvaldes Tommy Jacobson och Rolf Eklund. Till ersättare omvaldes Bo Hervén och Claes-Göran Andersson.

§ 17 Till valberedning omvaldes Thomas Andersson (sammanställande) och Joachim Bergqvist.

§ 18 Inga övriga frågor.

§ 19 Ordföranden tackade styrelse, revisorer och valberedning. Gunnar Ohlsén erhöll ett särskilt tack för sitt arbete med Nordiskt Militärt Kamratföreningsmöte 2017 och som ansvarig i resekommittén. Ett särskilt tack till alla bidragsgivare.

§ 21 Ordföranden tackade alla för visat intresse och förklarade årsmötet avslutat.

Efter årsmötet höll historikern Pablo Wiking-Faria ett föredrag om ”Kulknappen och Karl XII:s död”.

Middagen intogs på officersmässen, dit ordföranden Johan Rydén kunde hälsa 75 gäster och medlemmar välkomna. Allt var perfekt regisserat av Lars Folkesson.

Dagens hedersgäst, överste Anders Svensson, C Lv 6, framförde gästernas tack för middagen och den sedvanligt fina inramningen vid föreningens årsmöte.

I direkt anslutning till middagen höll Lars Ahlberg ett föredrag om kamratföreningens grundare Axel Gyllenkrok, vars porträtt kvällen till ära med anledning av 80-årsjubileet flyttats till ordersalen på mässen.

Dagen avslutades med kamratlig samvaro på officersmässen, med bland annat lotterier med förmåliga vinster skänkta av Göran Lundahl och Ann-Louise Carlsson.

Jan Dorf
Sekreterare

Årsmötet 2019 äger rum fredagen den 12 april kl 18.00

Anekdoter från förr...

Materielkunskap

I 16, slutövning på 80-talet. Utbildningschefen överste Månsson är ute på fältet och inspekterar. Plötsligt får han syn på något som han identifierar som ett granatgevär surrat på taket till en 9033:a.

Månsson: ”Soldaten där, varför är inte gra-

natgeväret grupperat?”

Soldaten, lite tvivlande: ”Men överste...!?”

”Inga men, gruppera granatgeväret!”

När soldaten väl fått ned föremålet och skall ta fram det ur fodralet så visar sig det vara en högantenn!

RESAN TILL NORGE 2018

Resan inleddes med att 65 (senare totalt 68) deltagare torsdagen den 30 augusti ilastade de två bussarna utanför regementet. Våra sittplatser var utmärkta med namnlapp.

Bussresan norrut startade kl 07.30 och strax därpå fick vi se filmen "Kungens val" om norske kungen vid angreppet på Norge 1940. Filmen var bra underlag för resten av resan. Längst bak i vår buss kanske inte alla hörde då annat förekom där då.

Ett mellanstopp gjordes i Kungsbacka där några resenärer steg på. Stopp för medhavd fika gjordes på Spekeröds rastplats. Toaletter och naturen blev också intressanta platser att besöka. Bussresan fortsatte till Svinesundsbron där på rastplatsen lunch à la Jarl (eller Göran) inmundigades. Efter lunchen gick vi uppför berget till nästa aktivitet. "Slaget vid Dynekilen" berättades av väl insatt guide.

Mätta och informerade tog vi bussarna vidare in i Norge till Fredrikstens fästning vid

FOTO: ANNA-LENA FRÖLID

Vår lokala guide informerar om slaget vid Dynekilen.

Halden. Efter indelning i två grupper guidades vi runt av två välklädda uniformerade duktiga guider. Vi såg även minnesstenen av

FOTO: BO CRIVALL

Den historiskt välklädde guiden berättar om Fredrikstens fästning och om slaget då vår kung Karl XII stupade här. I bakgrunden syns fästningen.

vår svenske kung Karl XII som stupade här 1718. Färdiga tog vi bussarna till vårt hotell Scandic Helsfyr.

Förberedelserna inför kvällens middag innebar bland annat att duscha i iskallt vatten då varmvattnet inte fungerade! En god gemensam middag inmundigades. Problem med att få fram maten i tid och i tillräcklig mängd gjorde att hotellets ledning fick besked om detta under kvällen av våra egna busschefer. Trötta men nöjda med dagen gick vi sedan till sängs för att få lite vila.

Dag 2

Efter tidig frukost lämnade vi kl 08.00 med bussarna för guidad stadsrundtur i Oslo. Många nybyggen i staden visades, dock inte så fina tyckte vi. Men intressanta platser finns. Klara med stadsrundturen stannade vi vid svenska ambassaden. Byggnaden är lite oansenlig men praktisk. Utanför väntade inte bara vi utan många svenskar som ville för-tidsrösta i svenska valet. Därför samlades vi, efter gemensam fika i ambassadens källarvåning, i den lilla parken bakom ambassaden där vår svenske försvarsattaché höll ett intressant föredrag om läget och om hans roll.

FOTO: BO WESTMAN

Gruppguider visade oss runt på Akershus fästning.

När vi var färdiga på ambassaden åkte vi till Restaurang Fästningen vid Akershus fästning, där god lunch serverades. Mätta besöktes först Hjemmefront-museet med guide. Sedan besökte vi i två grupper med guide Akershus fästning. Sista stoppet var vid fängelsedelen där även Vidkun Quisling suttit.

Färdiga med fästningen var det fri tid. Vis-sa tog bussarna till hotellet medan andra stannade kvar i centrum. Vårt gäng gick runt och kollade, fikade nära Akers Brygge, träffade en svensk som en kände som jobbade där och sedan gick vi för att äta. Inte lätt hitta ett ställe som passade oss. Men till slut en uteservering vid Östbanehallen. Men vilket pris: två hamburgare med pommis och två öl – 635 kr! Tur vi bor i Sverige. Buss hämtade oss enligt plan, åter till hotellet för slutavkoppling och sömn.

Dag 3

Efter tidig frukost igen blev det avfärd med bussarna kl 07.30. Vi åkte till Dröbak Sundsbrygga där vi inväntade en båt i solen. Då båten kommit åkte vi över sundet till Oscarsborgs fästning. I två gäng guidades vi runt i det fina vädret. Även torpedbatteriet på Norra

Kaholmen besöktes. Från Oscarsborg avlossades 9 april 1940 två kanonskott på order av fästningens kommandant (hade inget tillstånd till detta uppifrån) överste Birger Ericson. Skotten träffade och skadade den tyska kryssaren Blücher som efter en stund även träffades av två torpeder från torpedbatteriet. Dessa sänkte kryssaren och räddade den norske kungen och Oslo för stunden. Detta fördröjde invasionen av Norge.

En lunch på Oscarsborgs Fästningsrestaurang gjorde att vi orkade gå till färjan igen. Med den åkte vi till Sjötorget på fastlandet där vi steg på bussarna. Dessa tog oss in till Oslo där vi besökte ”22. Juli-sentret”. Detta är minnesplatsen efter Breiviks bilsprängning kl 15.25 den 22 juli 2011, där åtta personer dog, och sedan hans mord på 69 ungdomar på Utöya med start kl 17.21. Vi besökte även platsen utanför regeringskvarteret där han detonerade sprängladdningen i bilen. Museibesöket var mycket känslomässigt, bland annat genom filmintervjuer med överlevande. Några av oss grät. Totalt dödade förövaren 77 personer. Då besöket var väl planerat och anmält i tid fick våra bussar, efter säkerhetskontroll, parkera nära centret.

Sedan sprack tidsplanen. På väg till nästa stopp var tänkt väg blockerad på grund av en löpartävling med flera tusen deltagare. Men det löste sig. Vi åkte till Vigelandsparken och tittade på nakna kroppar som statyer. Vi hade två duktiga guider och jag lyckades få vår

kvinnliga guide att glatt sjunga en norsk speciell visa till allas belåtenhet.

Vi åkte uppför berget, förbi Holmenkolens hoppbacke och högst upp till toppen. En mycket speciell och överraskande plats som nog väldigt få känner till – Voksenåsen. Denna mark är skänkt av Norges kung till Sverige, så den är svensk! På området finns en av tre klockor som en gång per år samtidigt ringer för freden i världen. Där finns även en restaurang där vi tog paus, åt och drack samt kollade utsikten.

Klara på platsen åkte vi alla åter till hotellet. Vi och ett annat gäng tog oss till närmsta matplats vid Intility Arena, Restaurang Öst, för kvällsmat. Trötta avslutade vi en händelserik dag och stupade i säng.

Dag 4

Tidig frukost och utcheckning. Avresa 07.30 till Sverige. Första stopp gjordes vid Skansen Parsetjärn. Allt inleddes vid parkeringen med väl förberedd utefika i fint väder. Sedan informerade en mycket aktiv guide om denna skans, byggd 1940, nära norska gränsen. Efteråt vandrade vi uppför berget, en utmaning för vissa, till skansen. Efter information om området kunde vi gå runt och kolla detaljer. Klara samlades vi vid bussarna där guiden avtackades av Johan och vi ilastade.

Nästa stopp var Quality Hotel Vänersborg där vi inmundigade lunch. Klara och mätta gick vi till minnesstenen utanför, tillägnad

En härlig besöksplats som för mig var resans okända överraskning.

FOTO: BO WESTMAN

FOTO: BO CRIVALL

Efter besöket avtackades guiden Roland Olsson av Johan Rydén. Artikel fanns den 21 september i tidningen Dalslänningen.

Kungliga Västgöta Dals Regementes övningsplats Nygårdsängen 1685-1862. Gunnar O informerade och Johan R lade blommor vid stenen ceremoniellt.

Ilastning och i väg till nästa minnessten. Kungliga Västgöta-Dals regementes nästa

övningsplats Grunnebohed. Åren 1863-1906 var den aktiv, nu är den igenväxt. Kedjan runt stenen har rostet loss så underhåll behövs. Ånyo informerade Gunnar och Johan lade ner blommor. Innan vi lämnade platsen tackade Axel A för trevlig resa och gemenskap.

Resan fortsatte till ett kort stopp vid Lilla Edet där vi från bussen fick information om regementets största olycka 29 augusti 1830, då 47 man drunknade i ett försök att ta sig över Göta älv med båt. Bussresan gick vidare till Kungsbacka, där våra tre kungsbackabor lämnade oss och kort stopp gjordes.

Sedan ner till Halmstad (tiden hölls så klart), där vi utanför regementet avlastade och samlades för avtackning av bussförare, guider och reseplanerare. En mycket trevlig, intressant, lärorik resa med god mat och dryck var klar. ”Reströtta” åkte vi, mycket nöjda, hem.

FOTO: BO WESTMAN

Skulpturen ”Reisetrött” utanför Helsingborg hotell kan kanske illustrera hur resenärerna kände sig efter fyra intensiva dagar i Norge.

Bo Westman
F d officer vid I 16

Välkommen till Polen!

Bo Chroniér

Polen har cirka 39 miljoner invånare, varav tre miljoner bor i stor-Warszawa. Landet var det första som höll allmänna val när östblocket föll 1989. Sedan dess har Polen demokrati och är sedan 2004 medlem i EU och Nato.

Polen är ett av de billigaste länderna i Europa. Huvudstad är Warszawa, språket är polska och valutan heter zloty.

Under 123 år, från 1795 till 1918, var landet uppdelat mellan Preussen, Österrike och Ryssland.

Den 7 oktober 1918 utropades Polens självständighet i Warszawa av ett nationellt råd. Därmed återupprättades Polen som stat. Det nya Polen kallades den andra republiken.

Sverige och Polen hade under lång tid en gemensam historia. I dag utvecklas vår gemenskap på olika sätt, bland annat inom EU. Utbytet av arbetskraft och handelsvaror blir allt viktigare, inte minst eftersom Polen är ett stort och folkrikt land.

Våra relationer har inte alltid varit fredliga, flera svenska kungar har härjat i Polen. Man

talat fortfarande om Szwedski potop – den svenska syndafloden! Men det fanns fredliga perioder, som när hertig Johan, sedermera Johan III, hämtade sig en hustru, Katarzyna Jagellonica, i Krakow. Sverige var då ett utvecklade land medan Polen var en stormakt. Giftermålet hade storpolitiska motiv, men äktenskapet anses ha varit lyckligt. Som det står graverat i hennes ring: *Nemo nisi mors* – Ingen utom döden (kan skilja oss åt). Deras son Sigismund var under några år statsöverhuvud i båda länderna.

Huvudstaden Warszawa är både vacker och modern med charmiga och vackra platser att upptäcka. Här kan du uppleva ett av Europas bästa nattliv, äta på förstklassiga restauranger, shoppa allt du kan tänka dig eller utforska stadens konstnärliga tunnelbanestationer.

Sigismundkolonnen vid Slottstorget i Warszawa.

Den polska gästfriheten är varm och generös och kan sammanfattas med talesättet: "En gäst i huset, Gud i huset." Frukosten består vanligtvis av ett urval av skivade charkvaror, tomater och ost, rågbröd och massor av starkt kaffe. En sen lunch är vanligtvis dagens huvudsakliga måltid, en lätt middag av buffétyp, vilken typiskt omfattar pålägg, grönsaker som tomater och inlagd gurka, och rågbröd.

Soppa är en populär förrätt. Polens mer än 30 typer av svamp kommer till god användning i många versioner av svampsoppa, medan kapusniak är en rejäl vintervärmare tillagad på kokt kål. Den mest populära soppan är barszcz (rödbets-soppa), vilken serveras antingen "klar" eller med hackade rödbetor och kokt potatis till.

Pierogi översätts omväxlande som dumplings eller ravioli. Var den har sitt ursprung är oklart – den kan ha kommit från Ryssland under 1100-talet eller också har det varit en ursprunglig rätt hos de slaviska folken.

Bigos ("jägargröta") är ett klassiskt exempel på en gryta, ursprungligen beredd av vad helst en jägare (eller tjuvskytt) kunde få tag på. Ingredienserna varierar, men den vanliga grunden för bigos består av hackad vitkål, surkål och torkad svamp, tillagad med fläsk, bacon och zywiecka (polska korvar). Att lägga till lite ister är traditionellt och ger en underbar djup smak.

Wieliczka är en av världens äldsta saltgruvor. Det är som en liten stad under mark.

Auschwitz med "Arbeit macht frei"-skylten.

Warszawa Rising Museum öppnades på 60-årsdagen av striderna i Warszawa. Museet är Warszawas invånares hyllning till de som kämpade och dog för ett oberoende Polen och dess fria huvudstad. Det ligger i en tidigare spårvagnsstation, ett 2000-talets landmärke av industriell arkitektur.

Krakow

Krakow tillhör Europas skönaste kulturstäder. Precis som i sagorna är stadens gamla kungliga slott, Wawel, bevakat av en drake. Nedanför borgklippan väntar den medeltida kärnan med Europas vackraste torg.

Krakow är en av få städer i Polen som klarade sig nästan helt undan bombningar under andra världskriget och alltså har kvar mycket av sin medeltida bebyggelse

Uteserveringar följer Rynek Glownys palatsliknande marknadshall, Sukiennice. Varje slagen timme ljuder trumpetfanfarer från Mariakyrkans torn och under torget berättar museet Rynek Underground om stadens spännande historia via ljud, bild och doft.

Ett ställe som bör besökas är saltgruvan Wieliczka som ligger ungefär en mil utanför centrum. Ett annat måste är givetvis koncentrationslägret Auschwitz vilket lämnats kvar som en påminnelse om förintelsen. Det är en kuslig historisk ögonöppnare om vad som hände mitt i Europa för bara drygt ett halvt sekel sedan.

Bo Chroniér

Polsk generalkonsul i Halmstad

FOTO: JOHAN SUTINEN

Veterandagen 2018

Tisdagen den 29 maj 2018 genomfördes en lokal veterandag i Halmstad. Halmstads garnison (Lv 6, MHS H samt FMTS) hedrade – vid veteranmonumentet i Norre Katts park – veteraner som genomfört en insats för Sverige.

En tyst minut hölls för veteranerna som gav allt men aldrig återvände. ”Halmstads garnison tänker på er som genomför insats, någonskans i världen för en svensk myndighet i fredens tecken!”

Ställföreträdande chefen för FMTS, Lars Axelsson, höll talet. Gunnar Ohlsén förde vår kamratförenings fana. Veterandagen är numera även nationell flaggdag.

Johan Sutinen

Anekdoter från förr...

Ibland har man tur...

Glömmer aldrig när vi gjorde GS2. Framför allt minns jag fältskjutningen, bataljonsmästerskapet, som sköts på skjutfältet på Ringenäs.

Jag hade aldrig haft kpist modell 45 förrän på GS2. Min kpist gick inte att justera mer än att skotten hamnade ca 15 cm till höger om målet.

Det blåste ganska bra nordlig vind på Ringenäs och mina skott hamnade mycket ofta mitt i målet.

Resultatet blev att jag vann bataljonsmästerskapet 1973. Många andra duktigare skyttar stod med konstig blick när de läste resultatlistan som fanns uppsatt vid kaserngården. Vinsten jag fick var en tenntallrik.

Året därpå hade jag fått ny kpist och då hamnade jag långt ned i resultatlistan.

Roger Löfstedt

F d befäl vid I 16

Jullunchen 2018

Kamratföreningens traditionsenliga jullunch genomfördes lördagen den 1 december och gästades av 49 medlemmar. Ett antal ”nygamla” medlemmar deltog, bland andra Adrienne George Lind och Jonas Lind, Roger Löfstedt och Lars Herbertsson, vilka alla trivdes med att återknyta gammalt kamratskap.

Dagen inleddes med julglöggsmingel på officersmässens andra våning och därefter sedvanlig jullunch med hög stämning, snapsvisor och limerickar. Hälsningar framfördes från frånvarande kamrater. Vår ordförande Johan Rydén tackade personalen för ett gott arbete med årets mycket lyckade jullunch och biobiljetter utdelades till var och en.

Dagen avslutades med kamratlig samvaro på officersmässen med lotterier med förnämliga vinster, skänkta av Göran Lundahl, Ann-Louise Carlsson, Gunnel och Christer Kjell, Stefan Quist samt ungdomssektionen. Ett stort tack till bidragsgivarna.

Jan Dorf

SAMTLIGA FOTON: LARS AHLBERG

Mitt liv på stormavstånd

År 1977 – äntligen. Inryckning på I 16. Prasad vare Herren!
Slippa fyraårig teknisk utbildning på Kattegattsskolan.

Värnplikten kom som en befrielse. Livkompaniet, aspirantskolorna, åttonde skyttekompaniet i all evighet. 23 år av markstrid på grupp-, pluton- och kompaninivå. Tio år som ställföreträdande plutonchef, tio år som plutonchef. Vad kan man mer begära?

År 2000

Efter en krigsförbandsövning och två utbildningsår som krigskompanichef beslutade jag mig för att genomföra formell utbildning för den befattning jag innehaft ett antal år. Väl hemma från Skövde hamnade jag på Livkompaniet som chef för kompanibefälsskolan. Samtidigt beslutas det att I 16 skulle läggas ned. Jag var uppväxt med ett ständigt hot att regementet skulle finnas med på dödslistan vid varje försvarsbeslut – och överleva. Den här gången var det dock kört på allvar.

Då luftvärnet inte fanns i mina gener, blev jag inkallad till överstelöjtnant Tomas Andersson, som i sin oändliga vishet meddelade mig att jag skulle börja på Hallandsgruppen (HAG).

Välkomna till Hallandsgruppen anno 2000. Behovet av utbildning var enormt inom hemvärnet. Fem bataljoner knutna till städerna i Halland, och ytterligare en bataljon på gång i Hyltebruk. Det låter bra, men i själva verket var förbanden siffror på ett papper.

Till detta kom ett antal avtalsorganisationer som skulle förmås att leverera personal – fordonförare, signalister, sjukvårdare etc. År 2000 levde fortfarande driftvärnet och hemvärnet hade ungdomsutbildning parallellt med försvarsutbildarna. Allt detta skulle samordnas, utbildas och ledas.

Strategin från HAG var att yrkesofficerna skulle utbilda och hemvärnspersonalen skulle truppöra. När HAG:s glada påbud levererades till en församlad folkrörelse i luftvärnsregementets aula under en gemensam konferens tidigt 2001 var tystnaden total. Inga stående ovationer. Skeptikerna var många. De ”erfarna” konstaterade att ännu en ny inriktning presenterats vilken, i deras värld, skulle bestå lika länge som vilken trend som helst och att HAG snabbt skulle tröttna.

Men så blev det. HAG tröttnade inte. Hemvärnet i Halland var 2007 förändrat för all framtid.

Ljuset i tunneln var bataljonernas insatsplutoner. Personal som var intresserad av att göra något annat än att träffas på skjutbanan någon gång per år. Unga intresserade män. Kvinnorna skulle ansluta efter hand.

Att utbilda och utveckla dessa plutoner blev min huvudsakliga uppgift, och har varit allt sedan dess.

År 2005 bildades insatskompani med anropssignal YI. Sammantaget fem skytteplutoner. Stab- och trossplutonen bestod av mig själv, min stf och en radio 180. Minimalistiskt sa Bill, entusiastiskt sa Bull.

Honnörsorden för att skapa ett fungerande förband är befattningsutbildning, orderträning och truppföring. Oavsett nivå. Detta genomförs konsekvent, med stridsutrustning på, i terrängen, med den materiel som förbandet tilldelats. Det finns krav och mål.

De soldater som inte är bekväma med detta slutar.

Jag har hört detta så många gånger som svar, när jag frågat varför dessa civila män-

niskor är beredda att offra del av sin fritid på att ingå i Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna.

Struktur, ordning och reda, kamratskap och lojalitet är ord som oftast ges som svar på frågan. Göra en insats, ställa upp, bidra, är andra ord som nämns. Till min glädje fortsätter orden att betyda något även när den enskilde antagits och tillhör förbandet, och det är ett privilegium att se soldaterna utvecklas. Det ger hopp om framtiden.

År 2007

Det var dags för insatskompani YI att delta i arméövning Combined Challenge 2007 i Malmö. 118 insatssoldater tog ledigt från jobbet för att närvara under övningen. Ingen ersättning utgick, alla gjorde det frivilligt.

Hemvärnskompaniet skulle med huvuddel fördröja fientlig pansarbataljon i Malmös oljehamn. Mindre del av hemvärnskompaniet skulle fördröja en framryckande fiende i södra oljehamnen.

Oljehamnens terräng, i kompaniets mittersta stridsställningsområde, var starkt kanaliserande. Endast en väg, till skillnad från östra delen där fientliga stridsvagnar påbörjade framryckningen, vilken uppvisade ett flertal vägar, något som möjliggjorde framryckning med stridsvagnar längs en väg och ett pansarskyttekompani längs ett antal vägar jäm-

sides med stridsvagnarna, i syfte att skydda desamma. I bataljonens kö fanns ett ingenjörskompani.

Hemvärnskompaniet underställdes ett stridsfordon 90 (CV90) för lösande av uppgift. Fordonet slogs ut efter en timmes strid. Innan dess hade vårt stridsfordon nedkämpat tre fi CV90. Mycket tack vare bebyggelsen, vilken möjliggjorde bra eldställningar och omgrupperingsvägar.

I den kanaliserade delen av terrängen kraftsamlades kompaniets fältarbeten. En utsträckt stridsvagnsminering som försvarades av en insatspluton. En insatspluton verkade på djupet av fienden i kompaniets främre område, och den tredje insatsplutonen genomförde eldöverfall över hela ytan, främst mot fiendens tät som stoppats av mineringen. Kompaniet disponerade två prickskyttepar som verkade mot avsutten trupp under dess framryckning norr den genomgående vägen.

Stridsvagnsmineringen försvarades över tiden. De fientliga försök, som genomförts i syfte att med avsutten trupp rensa terrängen och röja mineringen, misslyckades.

Efter sex timmars strid begärde bataljonschefen för den fientliga pansarbataljonen att få avbryta framryckningen och få en ny uppgift. Motståndet var för starkt. Han fick ett nekande svar från högre chef.

När ryktet om detta nådde kompaniet, via

Stridsfordon 9040C, vikt 23 ton, en Bofors 40 mm L/70 och en 7,62 mm kulspruta m/58C. Vagnchef, skytt, förare och sju soldater får plats i stridsfordonet. Fart 70 km/tim.

FOTO: JAN ERIK NORDBERG

glatt leende förbandsinstruktörer (blå-gul personal), fattade jag beslut att anfälla med kompaniets huvuddel, i syfte att nedkämpa den längs vägen stående fienden. Två insatsplutoner framryckte till stridsställningar hitom vägen och hamnade omedelbart i strid med avsutten trupp. Efter mindre än en timmes strid framryckte plutonerna till ordinarie stridsställningar. Fienden försvarade stridsställningar och rörde sig inte en millimeter.

Vår fiende ville i detta skede förhandla. Parterna möttes på en angiven plats. Min bataljonschef och jag tog emot representanten för fientliga pansarbataljonen. Han var inte glad. Vi försökte pigga upp honom genom att erbjuda pansarbataljonen att kapitulera, och avmarschera ut ur området utan att vi skulle påverka densamma. Han blev inte gladare av det. Förhandlingarna strandade.

Efter åtta timmars strid fick vi order av förbandsinstruktörer att överge mineringen och försvara ett industrikomplex någon kilometer längre in i vårt område.

En reducerad pluton grupperade inne i byggnaderna, två plutoner framryckte till skyddsställningar 300 m från byggnaderna.

Tanken var att låta fienden lägga kraft på att ta ett till två våningsplan, åsamka honom förluster samtidigt som egen trupp backade allt längre upp i komplexet, och därefter anfälla in i industribyggnaderna med de två väntande plutonerna.

Fienden hittade inbrytningspunkt och de första skyttegrupperna bröt in i byggnaden, och nedkämpades.

Övningen avbröts därefter – tyvärr. Kompaniet hade löst uppgift under nio timmar mot en överlägsen mekaniserad fiende. Härligt, för att inte säga underbart!

Armövningsen 2007 gav kompaniet och hemvärnet råg i ryggen. Det var inte sporadiska hopar av inhyrda B-styrkesoldater som mötte A-sidan. Det var ett organiserat kom-

pani, som stred som vilket infanteriförband som helst.

Två år senare under tjänstgöring på Livgardet kom officerare fram och gratulerade mig till kompaniets insats under armövningsen 2007. Hemvärnet hade fått vad det förtjänade – uppmärksamhet och respekt.

Så bra, låt oss bygga vidare på det. Låt oss tvätta bort den förutfattade uppfattningen om Hemvärnet hos den enskilde yrkesofficern. Samma uppfattning som jag själv haft innan jag såg ljuset. Låt Hemvärnet ta plats, och visa sitt värde.

År 2017

Tio år senare är Hemvärnet starkare än någon gång tidigare. Under sjutton år har fem bataljoner blivit två bataljoner, för att slutligen bli en bataljon. 45. hemvärnsbataljonen, Hallands Hemvärnsbataljon, är i dag ett starkt och välutbildat förband. En bataljonsstab, tre insatskompanier, ett bevakningskompani och en flyggrupp. I bataljonen ingår även Hemvärnets musikkår.

Under ett antal år har ett samarbete med livkompaniet på Luftvärnsregementet renderat i trupperingsstillfällen för 45. hemvärnsbataljonen, pluton- och gruppchefer under luftvärnssoldaternas slutövning. Ett vinnande koncept för bägge parter.

Hemvärnet är den stora vinnaren under den strategiska timeout som Försvarsmakten genomgått. Hemvärnet har fortsatt att öva på grupper, plutons, kompanis och bataljons nivå. Inte enbart varje nivå för sig, utan tillsammans, i bataljons ram.

Under denna tid har Sveriges hemvärn haft en stark rikshemvärnschef, som implementerat sina visioner med bravur och vars ledarskap inte lämnar något att önska. Tack vare generalmajor Ekenberg tillförs nu 12 cm granatkastare, pionjärförband, trafikplutoner med mera. Det börjar allt mer likna de infan-

teribataljoner som kungariket Sverige tydligen inte längre behövde för ett par decennier sedan. Tänk som det kan gå.

Med införandet av KFÖ-systemet för Hemvärnet, där hela förbandet kallas in en vecka varje år, säkerställs utbildning och truppering på alla nivåer. Vartannat år genomförs befattningsutbildning och vartannat år en förbandsövning i bataljons ram.

År 2017 löste 45. hemvärnsbataljon sin uppgift under Försvarsmaktsövning Aurora. 450 män och kvinnor ryckte in vecka 38 på Luftvärnsregementet och avmarscherade därefter till stridsuppgifter vid krigsflygbas i Småland, imponerande.

År 2018

Det är dags för pension. 40 år går snabbt. Så snabbt att man undrar om det är lagligt över huvud taget. 23 år på I 16, 17 år på Lv 6 och Hallandsgruppen. 40 år av markstrid.

Jag sysslar fortfarande med det jag älskar, skälet till att jag valde att bli officer. Jag har förmånen att vara kompanichef och fortfarande få truppera. Det finns ingenting som slår det. Jag har varit privilegierad. För mig lever infanteriet, i 45. hemvärnsbataljon.

Mitt liv på stormavstånd tar inte slut på grund av något så trivialt som pension. Jag fortsätter att vara chef 452. hemvärnsinsatskompaniet. Förhoppningsvis får jag eldtillstånd med en granatkastarpluton inom en snar framtid. Vissa påstår att jag är lättroad.

Sens moral: Man kan truppera även om man är 60 år. Det gäller bara att sätta fart – innan alla anfallsmål tar slut.

Peter Agholt
Kapten, C 452.
hemvärnsinsatskompaniet

Anekdoter från förr...

Kreativa kadetter

Två kreativa kadetter vid Hallands regemente genomförde övning "Åtgärder vid direkt C-anfall" med en av skytteplutonerna våren 1990. Övningen genomfördes vid "ABC-huset" i anslutning till Landaläsön.

Som markeringsmedel för C-stridsmedel användes fint sågspån som de två övningsledarna hade att medelst handkraft sprida ut över soldaterna, som hade intagit skydd i värnen/groparna i anslutning till "ABC-huset". Soldaterna, iklädda full stridsutrustning, regnkappa och skyddsmask, skulle därefter själva och med hjälp av varandra sanera och då ta bort sågspånet från utrustningen.

De två "listiga" kadetterna försökte finna ett bättre sätt att sprida sågspånet över soldaterna. De byggde upp en riktigt stor hög med sågspån och bedömde vindriktningen mot soldaterna i skyddsvärnen. Ett av dåtidens kraftiga knallskott (de blå) tändes och stacks snabbt in i sågspånshögen.

Efter intaget säkerhetsavstånd detonerade knallskottet. En gigantisk eldsflamma på flera meter bilda-

des av sågspånshögen och de båda kadetterna tittade nervöst på varandra när det började knastra i barren i de höga tallarna på höjden. Resultatet var kanske inte vad de väntat sig. Ett fint puder av sågspånsmjöl följde vinden – men huvuddelen brann upp i explosionen!

Lyckligtvis tog sig ingen brand i talltopparna och kadetterna hade dragit lärdom av sitt "trupperingsök"... Knallskott i sågspånshögen blev ingen höjdare!

Sergeant Grevholm och sergeant Hansen upprepade aldrig detta trupperingsök (som heller inte var helt regelrätt enligt dåvarande Säkerhetsinstruktion – SäkI). Mer än 25 år har nu passerat sedan händelsen och "trupperingsöket" får väl ses som ungdomligt oförstånd. Tanken god – resultatet mindre gott!

Sergeant Conny Hansen är i dag överstelöjtnant och tjänstgör som utbildningschef vid Militärhögskolan Halmstad. Sergeant Thomas Grevholm är regementsförvaltare. Även han tjänstgör vid Militärhögskolan Halmstad.

Läget vid Luftvärnsregementet

Jag skall nedan i stora drag redogöra för större verksamheter vid Luftvärnsregementet under 2018. Jag börjar med övningsverksamheten.

Flygvapenövningen

Luftvärnet försvarar tillsammans med flygvapnet svenskt luftrum. Därför är det naturligt att delta i flygvapnets större övningar. 2018 års ”flygvapenövning” genomfördes i Ronneby–Kalmar-området i slutet av maj.

Övningen inleddes med en beredskapskontroll där de delar i luftvärnsbataljonen som har högst beredskap prövades att med skarp ammunition intaga högsta elberedskap på sina grupperingsplatser. Något senare kom de delar av bataljonen som hade något lägre beredskap med i övningen och säkerställde uthållighet över tiden.

Sista delen av övningen genomfördes i Kalmarområdet där delar av flygstridsdivisioner baserades på gamla F 12:s basområde. Luftvärnet försvarade basen från omgivande terräng och större ö. Övningen gick utmärkt och luftförsvaret är nu ännu starkare.

”Trident juncture”

I Norge genomfördes under hösten en mycket stor Nato-övning. Övningen var ”combined-joint”, alltså gemensam med armé-, marin- och flygstridskrafter och dessutom multinationell. 55 000 soldater deltog.

Sverige deltog med huvuddelen av en brigad där delar av finska förband förstärkte brigaden. Luftvärnsregementet deltog med stabspersonal och ett robot 70-kompani under major Mattias Johansson (löjtnant vid I 16 2000). Övningen genomfördes på civil mark i trakten av Röros. Terrängen utgjordes av fjällnära glesbygd. Deltagande förband var till stor del tungt mekaniserade och markskadorna blev därefter. Undertecknad besökte övningen under Alla helgon-helgen och kunde konstatera att RB 70-kompaniet var framgångsrikt i sin luftmålsbekämpning främst vad avser helikopterbekämpning.

FOTO: VIKTORIA TEGGE

Värnpliktiga ur kullen 2018–2019 har genomgång inför stridsskjutning på Mästocka.

FOTO: CARL SJÖSTRAND

Uppställning för soldaterinran på fotbollsplan inför cirka 500 anhängiga.

Anskaffning av robotsystem 103

På sensommaren lyckades försvarsdepartementet ge uppdrag till FMV att upphandla det amerikanska robotsystem Patriot (RBS 103) som ersättare till robotsystem Hawk (RBS 97).

I och med detta verkställdes ett stort antal förberedelser som gjorts tidigare. Stora byggprojekt (ny luftvärnshall) igångsattes och utbildningsomgångar skickades till USA.

Systemet skall ha initial förmåga redan 2021, och vara fullt operativt 2025, vilket innebär att ombeväpningen kommer att ha ett tempo utan motstycke. Ombeväpningen innebär inte bara nya robotar utan ett helt nytt koncept, där huvuddelen av bataljonernas förmågor uppgraderas.

Grundutbildning

Jag har i tidigare lägesrapporter nämnt att värnpliktsutbildningen är på väg tillbaka. Så har nu skett, i skrivande stund finns cirka 300 soldater som i huvudsak genomgår 11 månaders grund- och befattningsutbildning till luftvärnssoldater.

Utbildningen har gått bra, det unga befälet har lyckats väl. Lyckligtvis finns erfarenhet av utbildning av större volymer hos det äldre befälet, vilka kan ge vägledning till de yngre.

Sammanfattningsvis är det härligt att uppleva att saker och ting faller på plats när övningar ökar i omfattning och utbildningsvolymer när nivåer som vi äldre känner igen. När jag började vid Luftvärnsregementet 2011 genomförde jag soldaterinran (krigsmanserinran) med ett 20-tal soldater. Musikkåren, prästen, några medhjälpare och undertecknad var nästan dubbelt så många som soldaterna!

Nu är vi tillbaka med soldaterinran med mer än 300 soldater och känslan av att vara en viktig ”kugge” i ett stort maskineri sprider sig bland de unga i leden.

Lars Lindén

Ställföreträdande chef
Luftvärnsregementet,
fd officer vid IB 16

Hemlig ledningscentral

– 97 års män på vårutflykt

Efter årsmötet 17 maj 2018 på Soldathemmet informerade undertecknad främst om försvaret av Halmstad och något om försvaret av Halland. Kunskaperna kom från krigsförbandsövningar som bataljonschefs ställföreträdare i Kungsbacka och som bataljonschef i Halmstad.

Jag var sambandschef inom försvarsområdet Fo 31 med krigsförbandsövning i Karlsborg 1980, då Länsstyrelsens krigsorganisation och försvarsområdesstaben för första gången samövade med A 1- och A 2-kompanierna. De sista befattningarna var som försvarsområdesgruppchef i Kungsbacka respektive Halmstad.

Hemlig stabsplats

Med detta som grund tog vi oss på olika transportsätt till den gamla hemliga stabsplatsen i Galgbergets sydvästra del. Vi var 16 deltagare som fick information om platsen och de två våningarna av Ulf Jallander och Ulf Ahlbäck. Ulf Jallander kom till Länsstyrelsens försvarsenhet 1980 och var under åren 1994–2007 försvarsdirektör. Ulf Ahlbäck har under många år varit vaktmästare och drift-

ansvarig för huvudcentralen HC 374.

Under senare år har det varit många olika intresseorganisationer som besökt ledningscentralen. Vid de flesta tillfällen har Ulla Britt Petterson, som började på Länsstyrelsens försvarsenhet 1968, varit en av informatörerna. I samband med halloween är den tidigare ledningscentralen numera ett populärt besöksobjekt för yngre generationer under ledning av Ulf Ahlbäck.

Bunkern på Galgberget i Halmstad byggdes 1953 och stod klar 1954. Den skulle fungera som en ledningscentral för både flygvapnet och civilförsvaret om Halmstad utsattes för bombanfall.

Helst ville man ha ett bergrum men i brist på granit blev det Galgberget som grävdes upp. I ett stort hål göt ett inhyrt betongföretag en anläggning i två plan.

Till anläggningen behövdes rejäl kraft. Denna generator fixade det. Fotograf okänd.

Projektet var redan under byggstadiet hemligt och kallades för ”skyddsrum” men bunkern var mer än så. Ett stort reservkraftverk och en enorm bränsletank installerades. Vattentankar, luftfilter, telefonväxel, logement, kök och hygienutrymmen byggdes för 27 män och 18 kvinnor, som kunde jobba, oberoende av omvärlden, under en lång tid, om kriget kom. Bunkern fick namnet B367.

Stabsplatserna ligger intill varandra i olika rum. Flygvapnet skulle med hjälp av observatörer utanför rapportera flygaktivitet i luftrummet. Civilförsvaret skulle bland annat försvara samhällsviktiga funktioner och bekämpa eldsvådor som kunde uppkomma vid bombning.

B367 användes fram till mitten av 1980-talet. Runt 1990 klassade Halmstads dåvarande brandchef bunkern som brandfarlig eftersom det inte fanns tillräckligt med nödutgångar. Civilförsvaret lades ned 1995.

Ledningscentralen dömdes ut någon gång under 1980-talet av flera anledningar:

- Folkrättsaspekten att inte få samgruppera civila (sjukhuset) och militära enheter.
- Skyddsnivån bedömdes vara otillräcklig.

• Det fanns bara en ingång som tillika var utgång, reservutgång saknades.

Reservutgång?

I ovan redovisad historik finns ett ”speciellt minne” att berätta. Ulla Britt Petersson tjänstgjorde under många år och i olika befattningar under den legendariske sambandschefen Berne Strömblad på Länsstyrelsen. Ulla Britt fick uppdraget av Berne att ta sig in genom ett ventilationsrör och vidare uppåt. Kunde detta vara en reservutgång? Uppdraget genomfördes och Ulla Britt kom upp på parkeringsplatsen ovanför ledningscentralen.

För huvuddelen av dem som skulle tjänstgöra på stabsplatsen var det en olämplig och omöjlig reservutgång i ett krisläge, främst på grund av rondören hos flertalet stabsofficerare. Frågan kvarstår: Var detta den saknade reservutgången för HC 374?

Jarl Wallefors

F d officer vid
Hallands regemente

Anekdoter från förr...

Säkerheten främst

Tiden är sent 60-tal eller möjligen tidigt 70-tal. Bataljonen är ute på Nyårsåsen för att se på den årliga förevisningen av fältarbetsmateriel. En av de verkliga höjdpunkterna är utskjutning av och sprängning av densamma.

Minröjningsormen består av en slang, innehållande sprängämne som skjuter i väg cirka 100 meter för att därefter med automatik, dock efter viss fördröjning, sprängas. Laddningen var rejäl och följaktligen likaså riskavståndet.

När ormen är i luften och blickarna fokuseras mot nedslagsplatsen ser alla hur det dykt upp

en bärplockerska i farlig närhet av ”ormen”. Övningsledaren, förvaltaren Wrennstad, finner sig dock och söker att utnyttja fördröjningstiden och anropar gumman medelst telemegafon:

”Damen, bege sig så fort som möjligt i den riktningen!”

Ingen reaktion, bärplockningen fortsätter.

”Damen, skynda sig därifrån!”

Reaktionen är denna gång att bärplockerskan tittar upp. Nu är det bara sekunder kvar till detonationen. Nu gäller det att handla!

”Spring för livet, kärring!”

Hallandsmanövern 1928

”Hallandsmanövern avslutades under gårdagen.”

Rubriken är från Hallands Nyheter av den 2 oktober 1928 och hade under rubriken ”Sydarmén gjorde på måndagsmorgonen en häftig framstöt.”

”Det stora Hallandskriget har börjat, litet burdust som moderna krig för sed hava”, skrev Svenska Dagbladets utsände från någonstans på Hallandsfronten. Börjat hade det gjort den 26 september 1928 och 18 000 man – västgötar, bohuslänningar, skåningar, smålänningar och hallänningar – skulle drabba samman mellan Nissan och Ätran.

Alltsedan 1901 års värnpliktslag fick repetitionsövningar för infanteriet inte påbörjas utan anledning förrän tidigast 10 september, i Norrland dock 1 september. Det här innebar ofta olägenheter för övade förband eftersom väderleken i september/oktober kunde vara lynnig. Fördelen var att skörden var bärgad och förbandens rörelsefrihet inte inskränktes av oskördade åkerfält. På grund av väderleken sommaren 1928 var emellertid skörden mycket försenad men det sista höll på att bärgas ”lugnt och sävligt.”

Kronprins Gustaf Adolf hälsar på Maj Bruhn i Assarp (öster om Årstad). Ur Abildsboken: Människor och miljöer i en halländsk socken.

Dagarna före manövern anlände manskapet och 4 000 hästar med bland annat 20 extratåg till övningsområdet. Vissa vägar enkelriktades, andra stängdes av för civil trafik. Eftersom tidigare övningar visat att intresset från bilåkande civilpersoner varit stort upprättades särskilda parkeringsplatser på platser där övningarna kunde följas. Kriget, om vi nu får kalla det så, inleddes dock med en stor besvikelse då konungen lät meddela att hans ankomst blivit fördröjd på grund av regeringens krisen.

Nordarmén leddes av Göta livgardes gamle chef, generalmajor John Nauckhoff. Sydarmén stod under befäl av överste Axel Lyström, brigadchef vid södra arméfördelningen. Av någon anledning utsågs Lyström till ”fiende” och hans styrka bestod huvudsakligen av skåningar och hallänningar. Därmed kom Kungl Hallands regementes 1 200 man att hamna på fiendesidan. Den 26 september grupperades nordarmén i Falkenbergstrakten och sydarmén kring Halmstad. I luften cirkulerade ett 20-tal flygmaskiner.

Överste Lyström delade sin styrka i två huvudavdelningar: I. 101 (skåningar) och I. 102 med personal ur I 16 samt kronobergare. Dessutom förfogade han över kavalleri från K 2, artilleri ur A 3 samt andra mindre enheter – och flygmaskiner under nordpolsflygaren Einar Lundborg.

Från Halmstad rapporterades det att ”Storgatan vimlar av folk, ståtliga kavallerister storma fram genom gatorna och storvuxna svenskar födda söder om landsvägen, ha i

Panzerautomobil nr 3 deltog under övningen. Bild: Digitalt museum.

tunga marschkolonner dragit genom staden norrut och Hallandspojarna ha gjort dem sällskap.”

Presskvarteret var bland de största som dittills skådats. Hela Sydsveriges, Västsveriges och Stockholms press var representerad. Var det var beläget under övningen meddelades inte. Kanske försökte underrättelsetjänsten lista ut det, för just underrättelsetjänsten skulle prövas under övningen.

Redan under eftermiddagen den 25 rapporterades det att nordarméns kavalleri varit synligt i Slöinge. Det förväntades att kavalleristrider skulle komma att äga rum i området Kvibille-Getinge. De båda arméernas avantgarden beräknades sammanstöta kring järnvägslinjen Falkenberg-Halmstad under natten till den 26. Men det förblev lugnt.

Onsdagen den 26 september var solig och skön. Redan med tuppen lyfte flygmaskinerna för att fotografera och spionera. Morgondagen hade knappt hunnit lägga sig innan överste Lyström började förflytta sin armé

norrut, mot ett slagfält avgränsat av järnvägen i väster och skogen i öster. General Nauckhoff hade det kämpigare. Att avlasta och samla förbandet tog tid och i söder hade redan Lyströms kavalleri rapporterats. Älvsborgare och skaraborgare sändes söderut längs Suseån för att hejda fienden. Men det blev inte mycket till strid även om det blev en skärmytsling i Getingeområdet där ett intressant inslag med tre ”panzerautomobiler” ingick på nordsidan.

Senare satte sig sydarmén i rörelse och framryckte på stor bredd norrut mot Rävinge och Frölinge där den på kvällen gjorde halt och då hade en front på cirka en mil. Övningen leddes formellt av kronprinsen som anlät kl 11 till Halmstad varefter han omgående begivit sig till övningsområdet. Även prins Bertil deltog i övningen, som rapportkarl till general Nauckhoff, och han hade ”det knogigt.”

Telegrafkompanier fanns på båda sidor. Varje kompani hade en radioavdelning med

Kronprinsen (med ryggen mot kameran) besöker staben vid Årstads kyrka. Ur Hallandsbygd 2002–2003.

sex radiostationer, så kallade kärstationer, vilka användes för förbindelse mellan huvudkvarteren och staberna. Stationerna hade en räckvidd på cirka 50 mil och kunde upprättas på fyra minuter. Även bärbara stationer fanns. Deras räckvidd var omkring fem kilometer.

Torsdagen blev händelserik. Samtidigt som luftstridernas intensitet roade lokalbefolkningen satte sig sydarmén i rörelse norrut i avsikt att leverera batalj i området Slöinge-Asige.

Slaget vid Slöinge blev spännande. ”Åtskilliga hundratals mausergevär smattrade och kulsprutor levde rackare i sina nästen.” Ett par tusen man på båda sidor slogs. Hade det varit allvar hade åtskilliga kvadratmeter jord förvandlats till krevadgropar.

Nauckhoff var under full framryckning söderut ”för att på lämpligt sätt tufsa till sin motståndare” när stridsdomarna avbröt stridigheterna. Lyström hade också några överraskningar i bakfickan när bataljen avbröts och nordarmén sändes tillbaka till Årstad. Båda sidor kunde sägas ha segrat men då dagen avslutades hade sydarmén nått nord-

arméns förpostställningar. Från sitt högkvarter strax norr om Asige kyrka kunde kronprinsen känna sig nöjd.

Fredagen var blöt med sämsta tänkbara väder, ösregn från morgon till kväll. Nauckhoff hade grupperat sina styrkor kring Årstads kyrka och inväntade sydarméns anfall. Klockan 11 inleddes anfallet mot höjderna vid ”Årstadkatedralen”. Nordarmén genomförde då en uppvisning i modern krigföring med samverkan mellan infanteri och artilleri och lyckades skära av sydarméns flanker i riktning Asige.

Här och var förekom strider där man slogs bröst mot bröst med bajonetterna, bland annat vid Ingelstad. Nauckhoff var stridslysten och Lyströms trupper – hallänningar, smålänningar och skåningar – tvingades till reträtt trots att de gjorde vad de kunde. Reträtten var mestadels ordnad men när flygmaskiner på låg höjd började spela med sina kulsprutor längs de marscherande kolonnerna blev förlusterna påtagliga. Och det blev inte bättre när pansarautomobilerna ”kommo som onda andar i ryggen på de tryggt marscherande

skåningarna.” Handgranater saknades och i förtvivlan hände det att vedbodas stormades varefter pansarfordonen bombarderades med vedklubbar. Det var en svart dag för sydarmén och också ett bevis på att den svenska armén saknade motmedel mot pansar.

Det kan nämnas att fyra bolsjeviker togs om hand denna dag. ”Herrar kommunister fördes ett par kilometer genom terrängen mellan några hästar och avlämnades så småningom i ett höns hus.” Stadsfiskalen i Falkenberg tog sedan hand om dem för kommande åtal. Bland det beslagtagna kan nämnas skriften ”Om kriget bröt ut i morgon”.

Lördagens strider stod söder om Asige kyrka. Om det var uselt väder dagen före var det desto bättre denna dag. Solen värmdes gott när striderna började under sena förmiddagen. Nauckhoffs numerärt överlägsna styrka fortsatte att trycka tillbaka Lyström och efter omkring en timma tvingades Lyströms skåningar överge Asige. Återtåget var mönstergillt och Lyström fick mycket beröm för sin taktiska skicklighet i denna svåra stund.

Nordarméns tyngd riktades mot sydarméns östra flank och resultatet blev att den tvingades söderut innan den kunde gå i ställning i trakten av Mostorp. Sydarmén befann sig i ett prekärt läge och det kunde förväntas att nordarmén skulle utnyttja den djupa och täta skogen längre österut.

Natten till söndagen genomförde sydarmén ett nytt moment i det att den genomförde en snabb reträtt ett par mil söderut och grupperades kring godset Marielund utanför Kvibille.

Söndagen var mestadels lugn, särskilt då fältgudstjänster genomfördes. På Grand Hotel i Halmstad var det emellertid mer livat då högkvarteret bjöd ett hundratal gäster på middag. Riksdagsmän, tjänstemän och andra dignitärer trängdes i lokalerna och kronprinsen hälsade på de inbjudna. Ingen sprit eller vin

erbjöds – endast ”pilsnerdricka” – och inga tal hölls. Det hela var avklarat på en och en halv timma varefter kronprinsen fick se en film från manövern.

Under måndagmorgonen återupptogs striderna. Nordarmén avsåg fortsätta sin framryckning söderut. Men omgrupperingen av trupp och artilleri hade dragit ut på tiden så när sydarmén, med artilleriunderstöd, gick till anfall slungades nordarmén bakåt. Fronten var relativt kort och kunde övervakas från höjden nordväst Marielund. Vid notiden mattades striderna av och så klockan 09.10 uppenbarade sig fredsängeln. Han kom i bil med trumpet i handen.

Slutkritiken genomfördes på Marielund och leddes av kronprinsen. Kronprinsen påbörjade sin kritik klockan tolv och inte förrän efter närmare en timma var han klar. Han tackade alla för prestationerna och beklagade att konungen inte kunnat närvara. Därefter steg han till häst för att avtacka förbanden.

Förbimarschen inleddes av överste Lyström. Efter honom kom Hallands och Kronobergs regementens fanor och strax därefter regementschefen, överste Reinhold Geijer. Bataljon efter bataljon passerade revy inför högste krigsherren, H K H kronprinsen, och hade inte marken varit så uppblött hade även kavalleriet defilerat.

Efter förbimarschen begav sig de deltagande trupperna till Halmstad, Falkenberg och Slöinge för ilastning, något som påbörjades om kvällen och avslutades dagen därpå. Så avslutades Hallandsmanövern den 1 oktober anno 1928.

Lars Ahlberg
F d officer vid I 16

Hedersledamoten Carl-Gustaf Tiselius begravning

Översten av första graden Carl-Gustaf Tiselius avled den 8 mars 2018 i en ålder av 97 år.

Åren 1971-1976 var han chef för Infanteriets kadett- och aspirantskola, InfKAS, i Halmstad. Från 1976 till 1980 var Carl-Gustaf chef för Hallands regemente och befälhavare för Hallands försvarsområde.

Under sin tid i Halmstad kännetecknades Carl-Gustafs ledarskap av ordning och reda som vilade på ett ödmjukt ledarskap. Hans omtanke och generositet var väl kända. Hans insatser präglades också i egenskap av försvarsområdesbefälhavare i Halland av ett engage-

mang för civilsamhället som rönt uppskattning och integrerade försvaret i samhället.

På familjens önskemål deltog vår kamratförening med Hallands regementes/Hallandsbrigadens fana och kamratföreningens fana. Som fanförare med regementets fana stod Gunnar Ohlsén och med kamratföreningens Jan Dorf. Utöver dessa deltog Håkan Söderberg och Göran Lundahl.

Kaj Sjösten, Arne Hedman, Jarl Wallefors

FOTO: BEGRAVNINGSBYRÅN FRID

Vad har hänt och ska hända inom SMKR?

Våren 2015 genomförde jag ett första regionalt möte i Göteborg med dåvarande regionansvarige Lars Andreasson.

Ett stapplande steg då, som under 2018 har utvecklats till sju regionala möten. Region västs möte hölls i Marinstugan i Göteborg i september.

Årets tema var "överenskommelse och rekrytering". I dag har alla kamratföreningar ett värdförband som man kan stöttas av, med krav på motprestationer.

Fortfarande finns det luckor i leden vad gäller överenskommelser (avtal), som reglerar samverkan och stöd mellan värdförband och kamratföreningar. Detta förbättras dock efter hand. Glädjande är också att ett antal regementen (eller motsvarande) har anslutit sig till SMKR. Ännu saknas några tunga garnisoner bland oss.

Kamratföreningen var väl företrädd av Jan Dorf, Håkan Söderberg, Göran Lundahl och undertecknad vid årets representantskapsmöte (årsmöte) i april. Mötet genomfördes om-

bord på Tallink/Silja-färjan till och från Åbo.

Under 2019 väntar 9-11 april ett centralt möte där vi bland annat skall återkoppla till vad vi diskuterat på våra regionala möten.

Den 12-16 juni genomförs Nordiskt Kamratföreningsmöte i Elverum, Norge, med ett späckat program under temat "Kongens nei", filmen som 2018 års resenärer till Norge väl känner till.

Ett avsnitt spelades för övrigt in i den enda kvarvarande byggnaden på Västgöta-Dals regementes övningsplats Grunnebrohed.

Som medlem i SMKR:s styrelse i fem år har jag sett vår organisation utvecklas vad avser interaktionen med högkvarteret och fast regionindelning med årliga möten. Alla föreningar har ett värdförband. Dock kvarstår problemet med rekrytering.

Vi biter ihop och kämpar på.

Gunnar Ohlsén

Anekdoter från förr...

Täcknamn

Kompanichefen klagar inför utbildningschefen överste Månsson att på kompaniet finns en värdpliktig med tungt kriminellt förflutet, en som med stor sannolikhet säljer knark.

Månsson: "Det var ju allvarligt. Vad heter soldaten?"

Kompanichefen: "Johansson, överste."

Månsson: "Jaha, det var ett bra täcknamn."

En hälsning från oss i Hallandsgruppen

Här följer en kort summering av vår verksamhet i Hallandsgruppen med Hallandsbataljonen det gångna året, samt lite om närmaste framtiden.

Vi huserar numera i byggnad 26 (sjukhusbyggnaden på höjden), andra våningen. Detta blev ett "lyft" för oss i Hallandsgruppen. Välkommen att hälsa på oss om du har vägen förbi.

Vi kommer alla att minnas 2018 på något sätt. Skogsbränderna i Mellansverige, där Hallandsbataljonen hölls som strategisk reserv, med beredduppgiften att släcka när det hettade till i MR V:s (Militärregion Väst) område. Ny rikshemvärnschef. Vår KFÖ (krigsförbandsövning) i vecka 838, där vädergudarna visade upp nästan hela årets väder under dessa få dagar.

I min och Carsten Ringlebs riskplanering övervägdes alternativet att bryta övningarna på Mästocka och åka hem till kasern, i syfte att undvika olyckor på grund av kraftig blåst. Hallandsbataljonen var i detta skede avdelad som reserv av MR V för att kunna sättas in om så behövdes i drabbade områden. Nu behövdes inget av detta, tack och lov.

Jag tror ändå att det som kommer att lämna störst avtryck är något som berörde oss alla längst in i våra hjärtan och det är när ett barn försvinner. Hallandsbataljonens chefers och soldaters engagemang och insatser under eftersöket av Dante var fantastiskt.

Vi på Hallandsgruppen kan se tillbaka på 2018 som det år då vi tillsammans med Hallandsbataljonen:

- Tog fram och utvecklade Hallandsbataljonens samlade orderverk (skarpa orderverk).
- Planerade och genomförde en rekryteringskampanj (telemarketing).
- Genomförde övningar där striden var i fokus (rörligt försvar i plutons ram).

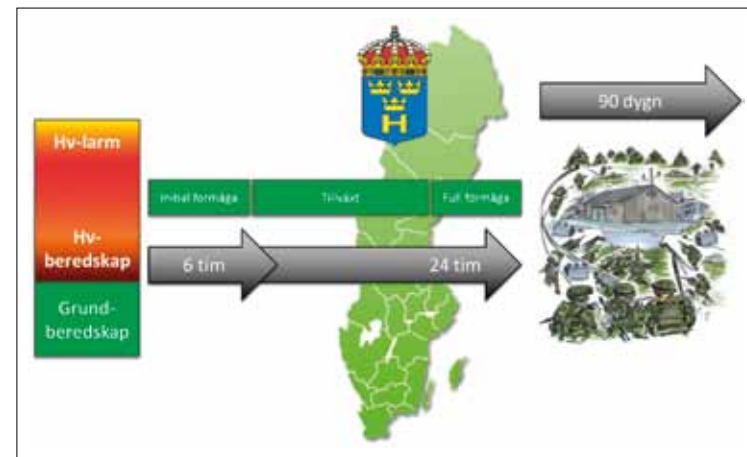
• Tjänstegrepen fältarbeten var i fokus (rörligt försvar).

• Påbörjade utbildnings- och övningsverksamheten syftande till utökad bataljonsledningsförmåga (ledningsövning, LÖ).

Bataljonens arbete med rekrytering genom telemarketing och kamratrekrytering innebär att bataljonen har en nettotillväxt även 2018 och 2019. Detta är bra. Det är faktiskt bäst i riket.

Nu till våren ska Hallandsgruppen och bataljonsledningen tillsammans med övriga delar ur garnisonen genomföra "spel" där nu framtagen handlingsplan – Hemvärnslarm – testas tillsammans med garnisonens och övriga förbands beredskaps-/mobiliseringsplaner. Detta ska leda fram till att vår samlade förmåga i garnisonen i detta område ökar samt att ett automatiserat genomförande kan uppnås av alla inblandade parter. Alla soldater ska ha varit på sina skarpa uppgifter före 1 januari 2020.

Nu undrar säkert några vad handlingsplan Hemvärnslarm är för något? Hemvärnet är per definition redan mobiliserat men hemförlovat. Därför görs en handlingsplan som utvisar den enskildes samt förbandets åtgärder från larmning till att förbandets huvuduppgift löses med huvuddel av förbandet. En stor skillnad, jämfört med förr, är att Hemvärnet i dag ska fortsätta att lösa uppgifter tillsammans med övriga delen av det militära för-

Det politiska kravet på hemvärnsförbanden.

svaret även efter att mobiliseringen av dessa delar är genomförd. Se illustrationen ovan.

För att bataljonen ska klara av att ta upp strid också mot en hårdare fiende har vi infört i bataljonens förbandsutvecklingsplan att förmågan till rörlig strid med stöd av fältarbeten och indirekt eld måste utvecklas. Detta gör vi under 2018 och 2019. Efter genomförd 2018 står bataljonen väl rustad att fortsätta denna resa under 2019. Ni äldre minns säkert IB 16:s valspråk, "Överleva – verka" och att detta leder "till årans mål". Det är precis detta som det handlar om!

Vår nye rikshemvärnschef, generalmajor Stefan Sandborg, har uttalat ett antal saker. Jag vill här nämna tre av dessa:

Stefan Sandborg.

- Han kommer inte att förändra utbildningssystemet de närmaste åren.
- Soldaternas personliga färdigheter är ett prioriterat utbildningsområde.
- Hemvärnet ska kunna möta alla spektra av hot, från sabotageförband till en mekaniserad fiende.

Som gammal krigare värmer det mitt hjärta att rikshemvärnschefen uttalar detta. Ett förband som klarar det "värsta", där soldaterna känner förtroende för sin egen och stridsparakamratens, gruppens och plutonens förmåga, löser också sina uppgifter galant.

Det är precis denna syn som driver oss i all verksamhet med Hallandsbataljonen. Det är viktigt att bataljonen bidrar till att tröskeln höjs för den som har onda avsikter mot vårt rike och att vi också därigenom levererar ett förband till chefen för MR V med vilket denne har så stor handlingsfrihet som möjligt.

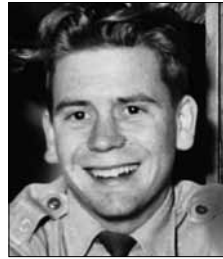

Thomas Andersson
Chef Hallandsgruppen

Chaufför åt överste Mohlin

Min första kontakt med armén och I 16 blev dramatisk för mig och min familj. År 1952 sökte jag och kom in på flygvapnets fältflygarutbildning i Ljungbyhed. Blev sedan placerad på F 7 i Sätenäs. Vid ett tillfälle (1954) kom det personal från I 16 och polis med handräckningspersonal till min bostad för att hämta mig, då jag inte hade inställt mig till värnpliktstjänstgöring på I 16.

Värnpliktige Parkell.

Då jag bodde på Engelbrektskolan blev det stor uppståndelse bland lärare och elever. Min pappa, som var en mycket bestämd man, accepterade inte att man kom med polis och militär för att hämta hans son. Men visandet av bilder från utbildningen till fältflygare i Ljungbyhed hjälpte inte. Jag skulle hämtas och föras till I 16.

Nu tröt min pappas tålmod. Han lyckades via telefon komma i kontakt med F 7 i Sätenäs och flottiljchefen, som bekräftade att jag tjänstgjorde på F 7 som fältflygare och att han ville inte släppa mig till armén. Han uppmanade delegationen som skulle hämta mig att ta sig till F 14. Han skulle omdirigera mig så att jag anlände dit med min J 29, "Flygande tunnan", för att delegationen med egna ögon skulle kunna konstatera att jag redan var inom försvaret.

Nu var delegationen överbevisad att jag inte kunde vara på två ställen inom försvaret. På den tiden existerade inget samarbete när det gällde personal mellan de olika vapenlagen. Det var en snopen delegation som lämnade mitt hem i oförrättat ärende. Någon form av ursäkt lämnades senare till mina föräldrar från I 16:s sida.

Min tjänst i flygvapnet slutade i januari 1957. En tid därefter kom en inkallelse till

I 16 för att göra min värnplikt. Försökte på alla sätt bli befriad från denna värnplikt då jag tjänstgjort i fyra år i flygvapnet och var utbildad fältflygare. Det var helt omöjligt att bli befriad från värnplikten.

I juni 1957 inställde jag mig på I 16 och blev placerad på ett av kompanierna. Efter en tid blev jag uttagen till bilförare för lastbil, men hade aldrig kört lastbil. Fick övningsköra bilar med osynkroniserade växellådor, där man fick dubbeltrampa kopplingen vid varje växling.

Efter en tids övning blev det uppkörning för kapten Sven Lindblom på Galgberget. Underligt nog lyckades jag med bedriften att klara hela uppkörningen utan att det skrapade i växellådan och fick då förarbevis för lastbil.

En onsdagskväll hade jag varit för länge hos min flickvän, kom cirka 15 minuter för sent till I 16 och blev uppskriven i vaktens för den sena ankomsten. Vid uppställningen på morgonen dagen efter fick jag order att inställa mig hos regementschefen, översten Arne Mohlin, kl 10.00.

Tyckte det var konstigt att behöva inställa sig hos regementschefen för att jag kom 15 minuter för sent en kväll. Ringde hem till min mamma och vidtalade henne att intyga att hon hade blivit dålig på kvällen och att jag

blivit orolig för henne och kommit för sent till I 16. Övade in ett långt försvarstal för mötet med regementschefen.

Precis kl 10.00 knackade jag på dörren i kanslihuset. Blev ombedd att sitta ner och överste Mohlin tog till orda: "Det har kommit till min kännedom att 628 Parkell har blivit godkänd och rekommenderad av kapten Lindblom att provtjänstgöra som min bilförare." Visste inte om jag skulle skratta eller gråta men samlade mig och tog emot erbjudandet att bli regementschefens bilförare. Om det gick bra på provtjänstgöringen så fick jag fortsätta i 13 månader i stället för 11 månader som värnplikten var vid den tiden.

Det blev 13 månader, en tid som jag än i dag vill minnas som en av de bästa i mitt liv. Under dessa månader med nästan daglig kontakt med överste Mohlin växte det fram en otroligt fin gemenskap som jag bevarat i hela mitt liv. Under min tjänst besökte jag de flesta regementen i södra och mellersta Sverige, var i Stockholm på generalstaben och på stora manövrar i Värmland och Norrland.

Från Värmlandsmanövern 1957 har jag ett speciellt minne. Det talades om att dåvarande kungen Gustaf VI Adolf skulle komma på besök. Det gjorde han också i en stor svart bil med A 2 på nummerskylten. Samtidigt fick jag order att köra runt övningsfältet och hämta upp översten på andra sidan.

Gjorde som jag fått order om och kom fram till platsen men där var helt folktomt. Jag var säker på att det var rätt plats. Efter ytterligare en stund dyker min överste upp i sällskap med kungen och några andra personer. Kungens bil syntes inte till, inga andra heller. Efter en stunds väntan erbjuder överste Mohlin sin bil för att transportera kungen till det ställe han bodde på. Efter avslutad körning kom kungen fram till mig, tar mig i hand och tackar för att jag kört honom. Kungens bilförare hade irrat omkring i Värmland hela dagen.

En dag fick jag order om att vinterutrusta den bil jag körde, en Mercedes-Benz 170, med vinterdäck, snökedjor, motorvärmare snöskyfflar med mera.

Svartås herrgårdspensionat utanför Laxå under Värmlandmanövern hösten 1957.

Dagen efter bar det i väg till Falun i mycket dåligt väder med snö och halv storm, övernattnings för vidare transport, och ytterligare en övernattnings innan vi var framme vid manöver. Bilen vi körde var inte anpassad för de svåra snöförhållanden som rådde där manöver var förlagd. Det var säkert två meter snö. Det var fantastiskt att se hur vår armé tog sig fram och genomförde manöver. Överste Mohlin var en mycket duktig skidåkare och utnyttjade tillfället att åka skidor både på "längden och tvären".

Det vardagliga livet på I 16 innehöll många minnen. Översten hade en fantastisk förmåga att läsa karta och se till att vi alltid kom fram till rätt ställe. Tidsmässigt slog det inte heller fel på många minuter. Översten satt alltid till höger i baksätet. Han körde aldrig bilen under den tid jag tjänstgjorde.

Vi ett tillfälle då vi varit ute på övningar åkte vi tillbaka till I 16 för att äta lunch, översten på mässen medan jag fick order om att köra till matsalen och äta. När jag kom in i matsalen blev jag stoppad av dagbefälet för att jag inte hade "grötrock" på mig. Det var en ung känd löjtnant. Trots att jag berättade att jag körde för översten, och att han gett order att jag skulle äta så snabbt som möjligt, var dagbefälet bestämd.

När jag hämtade översten undrade han om jag hade fått någon mat. Jag svarade att jag inte fick tillträde till matsalen för att jag inte var rätt klädd. "Kör till matsalen". Det dagbefälet glömmer nog inte vilken utskällning han fick för att ifrågasätta överstens order. Fick min mat medan översten satt och väntade.

Vid en annan manöver använde jag en radioterrängbil, en stor tung Volvo, och fick order om att köra till en övergiven gård vid en mosse. En bit in på vägen blev terrängen svår och det gick inte att ta sig fram, bilen fastnade. Enligt ordern skulle vägen vara farbar. När jag satt där nödställd, radion fungerade

inte och bilen sjönk ner i mossen, så hörde jag ett otroligt motorljud, rassel och skrammel. Då kom där två Centurion stridsvagnar ut genom skogen, stannade och undrade vad jag hade ute i mossen att göra.

Jag berättade min belägenhet. Inga problem. Det kom ytterligare en stridsvagn som användes att bärga havererade fordon, och på ett par minuter var radioterrängbilen bärgad och jag fick ta plats i en av stridsvagnarna och åka med till en uppsamlingsplats där översten stod och väntade. Tänkte att nu blir det nog problem för mig, men översten kom fram och bad om ursäkt för en felaktig order. Ödegården jag skulle stannat vid revs redan 1921!

Under första tiden hade jag en kulsprutepistol som tjänstevapen. Den låg i bagaget och skramlade. Det ogillade översten som gav mig en rekvisition för att byta ut k-pisten mot en pistol (Husqvarna). Hämtade ut vapnet och såg att det var väl använt och ganska skamfilat.

När översten fick se vapnet sade han: "Kör till vapendetaljen". Där lade han det skamfilade vapnet på disken och frågade i ganska skarp ton hur det kunde komma sig att hans bilförare fick ett sådant vapen, det skall vara ett nytt oanvänt vapen. Det blev som översten krävde. Fick ammunition och låg på lediga stunder på skjutbanan och övningssköt.

Lärde mig ganska snart att vid klädbyte med mera tala om att jag var regementschefens bilförare och att det var överstens önskan att jag skulle vara välklädd. Under tiden jag gjorde värnplikten kom det en svår influensa som även drabbade mig själv. Vid flera tillfällen besökte översten mig på "sjukan".

En lördag skulle det vara en stor bal på F 14 med höga militärer från hela Sverige. Översten bokade in mig för transporter till och från F 14. Problemet var att samma dag var jag bjuden på ett bröllop. Jag råkade nämna det för översten. Jag trodde att han skulle få nå-

gon annan bilförare, men det ville han inte utan frågade när och var bröllopet var. Bröllopet var på eftermiddagen och bröllopsfesten på kvällen.

Vid vissa högtidliga tillfällen hade jag en speciell klädsel. Det var "permisuniform" med ljusare grå skjorta. Denna klädsel skulle jag bära när jag körde översten och hans fru till F 14 och den fick jag bära även när jag var på bröllopsfesten på Grand Hotell och när jag hämtade på F 14 senare på kvällen.

Bland bröllopgästerna fanns en militär som påtalade att jag hade en felaktig uniform som jag inte fick bära. Då upplyste jag honom om att jag var överstens bilförare och att jag var i tjänst den kvällen. Jag blev mer eller mindre utskrädd.

Några dagar senare berättade jag för översten om vad som hänt på bröllopet. Då hade det kommit en anmälan från personen i fråga, men översten hade avfärdat anmälan med att så länge han är regementschef så är det han som bestämmer och ger order om klädsel för hans bilförare.

Vid ett annat tillfälle var det någon invigning på Monark i Varberg där översten skulle närvara. Även prins Bertil var närvarande. På natten, när vi skulle åka hem, blev det en otrolig dimma med endast ett par meters sikt. Prins Bertil skulle till sin villa i Tylösand. Problemet var att hans chaufför inte vågade köra ner till Halmstad i denna dimma. Översten erbjöd nu prins Bertil med sin norska sångerska att få åka med överstens bil till Tylösand. Motivet var att jag hade bättre kännedom om vägen till Tylösand.

När det gällde bilen fick jag sköta den helt och hållet själv, ingen annan fick köra den. Det var vissa regler som gällde för bilen. När översten var i bilen så skulle det markeras med flaggor, i annat fall var flaggorna täckta.

Under andra världskriget inträffade en olycka med en båt som hette Hansa och som

blev torpederad utanför Gotland. Arne Mohlin var en av de två överlevande från den olyckan. Han låg och flöt på en flotte i många timmar före räddningen. Översten hade gjort ett föredrag om denna händelse och jag hjälpte honom med att sköta projektorn vid åtskilliga tillfällen. Kände det som ett förtroendeuppdrag att få göra detta.

När min tid på I 16 led mot sitt slut gick jag ut i arbetslöshet. Det bekymrade överste Mohlin mycket. Jag fick ett mycket fint betyg som jag kunde använda, och jag fick använda I 16:s bilar när jag sökte arbete. Vid ett tillfälle var ett arbete ledigt på Halmstads Fastighetsbolag. Översten uppmuntrade mig att söka detta.

Jag körde ner med en bil från I 16 och sökte arbetet, hade alla mina betyg med mig, men den som skulle anställa mig tittade bara på det från överste Mohlin och jag fick arbetet som varade i 14 år.

Den sista dagen jag var i tjänst blev jag uppkallad till regementschefen och förärad en tavla över I 16 och med inskrift på baksidan: "Till vpl Parkell med tack för god tjänst

Andrestyrman Arne Thuresson och kaptan Arne Mohlin (till höger). Bild ur K G Anderssons bok "Hansakatastrofen".

FOTO: BENGT PARKELL

Överstens bil.

Arne Mohlin, chef I 16, 12/6-58". Denna tavla är för mig ett kärt minne av min tid som överste Arne Mohlins bilförare och pryder sin plats i mitt hem.

Har aldrig i mitt liv träffat en person som jag respekterat så mycket som överste Arne Mohlin, kände också att jag blev respekterad tillbaka.

Många år efteråt, då jag tillfälligt arbetade i Stockholm, gick jag på Kungsgatan och fick

då höra en välbekant stämning från andra sidan gatan: "Är det inte 628 Parkell som går där?" Arne Mohlin kände igen mig och kom ihåg mitt värnpliktsnummer – helt otroligt! Vi stannade en stund och pratade och Mohlin berättade att han flyttat till Boden och blivit general innan han pensionerades och flyttade till Stockholm.

Han trivdes inte med tillvaron då han var van vid att träffa folk, så han hade börjat köra taxi i Stockholm. Arne Mohlin sökte mig på min arbetsplats HSB (Hyresgästernas spar-kasse- och byggnadsförening) för att träffas igen men det blev tyvärr inte av.

Det kan tilläggas att jag efter värnplikten på I 16 kom in i hemvärnet, där jag var verksam i 30 år, bland annat som stabsgруппchef i kretsstaben.

Hansakatastrofen

Det svenska passagerarfartyget s/s Hansa förläste i gryningen den 24 november 1944 då hon var på väg från Nynäshamn till Visby. Med 84 dödsoffer som följd blev Hansas förlisning för Sveriges del en av de mest dramatiska händelserna under andra världskriget. Endast två överlevde förlisningen, biträdande andre styrmannen Arne Thuresson och kapten Arne Mohlin (som var regementschef vid I 16 1956-1959). Utredningen som följde visade att Hansa torpederats av den sovjetiska ubåten L-21.

Lars Ahlberg

Bengt Parkell

Kamratföreningar i väst träffas

SMKR:s regionmöte för militära kamratföreningar i västra regionen genomfördes 11 september 2018 vid Flottans Män, Nya Varvet, i Göteborg. Hallands regemente

och Hallandsbrigadens kamratförening representerades av Gunnar Ohlsén, Bo Westman och Lars Björk.

Text och bild: Lars Björk

Bröllop midsommarafton 1999 i Västgöta-Dals uniform m/ä

Midsommarafton 1999 gifte jag mig, iförd Västgöta-Dals uniform m/ä, i Ekshärads kyrka.

Helen hade Ekshäradsdräkten på sig och en av kyrkans silverkronor å två kg på sitt huvud. Tärna var Helens dotter, Linn Lilja. Hon bar en kopia av de kläder som återfanns i det som är Värmlandsgården på Skansen i Stockholm.

B Roger Strömborg, fänrik

Garnisonens historia

Halmstad garnisons historia är mer än 800 år lång. Historien är omgärdad av krig och fred, uppgångar och motgångar. Denna artikel kommer att fokusera på tiden fram till 1900-talet.

1900-talet, med två världskrig och tron på den eviga freden, kopplat till ständiga hot om nedläggning – och samtidigt den utveckling som lett fram till vad garnisonen är i dag – får bli en senare artikel.

Begreppet garnison förekommer redan på medeltiden och följer sedan historien fram till våra dagar. Garnisonen har sett olika ut över tiden och har innehållit olika typer av förband och utrustning allt efter historiens gång. Det är ändå lätt att konstatera att garnisonen under århundradena har varit betydande och på ett påtagligt sätt bidragit till stadens skydd och välstånd. Det förekommer en omfattande beskrivning av garnisonen i diverse historiska akter. Utrymmet i denna artikel medger dock bara en fragmentarisk beskrivning av vad som hänt under århundradena.

Danska tiden

Redan när staden Halmstad tillkom finns det all anledning att antaga att det fanns någon form av försvar. Det första Halmstad skapades uppströms Nissan vid Övraby. Staden hade ett naturligt skydd av Nissan och forsen vid nuvarande Slottsmöllan samt av omgivande terräng. Helt naturligt finns det inte så mycket dokumenterat om den tiden.

När Halmstad i början av 1300-talet flyttade till nuvarande plats vid den då inköpta gården Brooktorp utökades sannolikt försvaret både fortifikatoriskt och numerärt. Det är dock först i mitten av 1400-talet som man i skrift kan finna anteckningar om garnisonens storlek.

Exempel på detta är det brev som den danske kungen Kristian skriver den 30 januari 1468 till Gereke Plöne, som han kallar sin borgare i Halmstad, och till Beynt Eskelsen, hans fogde över Halmstads härad, och beordrar dem att till stadens borgmästare leverera den "malt och gengärd" som de uppburit för det krigsfolk som var förlagt i staden.

Tidigt 1500-tal var en orolig tid med ständiga gränsstrider. Det finns olika anteckningar om garnisonens storlek och sammansättning från den tiden. Bland annat framgår det av ett brev från 29 november 1519, där kung Kristian II meddelar att han skall sända 80 skyttar att ligga i ett basläger i staden, som skall hålla dem med mat och öl.

Resterande del av 1500-talet var också en tid omgärdad av ständiga strider mellan Danmark och dess grannar. Halmstad framstod under den perioden som en viktig stöd-jepunkt vid gränsen mellan de två länderna. Staden intogs och belägrades flera gånger, men utgjorde likväl en viktig depå och gränsbefästning för danskarna. Fästningen tycks dock ha varit i ett dåligt skick och i behov av ständigt underhåll.

Garnisonens numerär verkar ha ökat under tiden. Av ett register från 1556 framgår att garnisonen omfattade 119 man varav 52 var utrustade med skjutvapen. Resterande styrka

Detalj från utgrävningarna av fästningsverket på 1910-talet. (Bildstationen Hallands konstmuseum)

var utrustad med hillebarder, spjut eller pikar. Dessutom hade 37 man harnesk.

Av uppgifter från 1563 framgår att utöver den ursprungliga besättningen hade staden tillförts två fänikor (styrka av fotfolk om cirka 500 man) och en fana ryttare, tillsammans 1 200 man under en befälhavare vid namn Josua von Qualen.

I slutet av 1500-talet fattas en rad beslut av kung Kristian IV och danska riksrådet som radikalt kommer att förändra Halmstads betydelse som fästning och stödjepunkt. Det var dessa strategiska beslut som förändrade den tidigare dåligt befästa staden till en fästning av modernt snitt med vad allt det nu innebar.

Halmstad blir svenskt

Förre delen av 1600-talet var en blomstrande tid för garnisonen. Ett omfattande byggande av den moderna fästningen genomfördes.

Fästningsbygget medförde inte bara militära aktiviteter utan gav också försörjning för stadens innevånare, och en omfattande handel och sjöfart bedrevs.

Inte bara fästningen byggdes utan även slottet tillkom. Det stod färdigt 1619 och firar således 400 år i år. Danmark och Sverige stod tillfälligt på god fot med varandra, inte minst manifesterat av det kungamöte som ägde rum på det nya Halmstads slott mellan den danske kungen Kristian IV och den svenske Gustav II Adolf. Kungamötet skulle fira den sista inbetalningen av Älvsborgs lösen.

Under de kommande åren, av i varje fall på ytan fred, kom fästningen att förfalla. Efter hand försämrades dock förhållandet mellan länderna och en omfattande upprustning av fästningen igångsattes. Den danske kungen avsatte betydande resurser för arbetet, nämligen:

- År 1638-1639 7 065 riksdaler
- År 1639-1640 6 168 riksdaler
- År 1642-1643 2 000 riksdaler

Freden bryts 1643 och den svenska armén, under befäl av Lennart Torstensson, överfaller utan föregående krigsförklaring Jylland söderifrån. Krigsförklaringen kommer först i januari 1644. Kriget är ett faktum och i Halmstad rustar man för de förestående striderna.

Stridigheterna avslutas så småningom med freden vid Brömsebro som innebar att Halland blev svenskt på 30 år. Ytterligare krig och förvecklingar leder sedan fram till freden i Roskilde 1658, där Halland tillsammans med Skåne och Blekinge kom att slutligt bli svenska.

Överlämningen av garnisonen blev dramatisk. I fredstraktaten stod att all dansk beväpning och utrustning skulle vara avlägsnad från Halmstad den 16 september 1645. Innan den danske kommandanten i Halmstad, Nils Krabbe, lämnade staden lät han förstöra så mycket han kunde utan att bryta mot fredsbestämmelserna. Bron över Nissan och de övre vallgravarna var "helt ruinerade" när svenskarna intog staden.

Den man som kom att tas i anspråk för nyordningen i Halmstad var generalmajor Casper Otto Sperling. Han och Krabbe möttes "klockan 4 emot aftonen" på torget, där den formella överlåtelsen ägde rum. Två tolvpundiga kanoner fördes upp på vallen och man lät avfyra svensk lösen fyra gånger. Befästningsverken besattes sedan av Sperlings män. Halmstad hade därmed blivit en svensk stad.

Garnisonen fick inledningsvis en kraftfull besättning. Åtta kompanier fotfolk, cirka 1 200 man, förlades i staden och fyra kompanier i fältläger utanför. Eftersom detta var en stor pålaga för den då lilla staden var det Sperlings uppfattning att 800 till 1 000 man skulle vara tillräckligt. Så blev det. Svårigheten att härbärgera en stor styrka medförde att

garnisonen i början av 1646 bestod av 900 man samt ett 50-tal artillerister.

När Halland och Halmstad väl hade blivit svenskt kom fästningen och garnisonen aldrig att delta i några strider. Förhållandet mellan Sverige och Danmark var förvisso fortfarande spänt men Halmstad hotades aldrig av direkta strider. Den sista strid som kom att äga rum i Halland var slaget vid Halmstad eller slaget vid Fyllebro som det också kallas, den 17 augusti 1676. Slaget blev en stor seger för den svenska armén, men fästningen och garnisonen var aldrig direkt involverade i striderna.

Under resterande del av 1600-talet underhölls fästningen endast nödortfögt. Vissa tyghus och verkstäder/smedjor tillkom för att kunna underhålla vapen med mera.

Fästningsverket förstärktes genom att pallisader byggdes, inte minst på östra sidan, för att hindra en fiende att ta sig fram till Nissan. Men samtidigt begärde landshövdingen vid flera tillfällen mer pengar för underhåll till den fästning som mer och mer kom att förfalla.

Numerären av soldater minskade efter hand och ett allt större ansvar lades på borgarna, både vad gällde att kunna besätta fästningen och att underhålla densamma. Det medförde att borgerskapet under senare delen av 1600-talet organiserade ett kompani i första hand för stadens försvar, men också till att bevaka de krigsfångar som staden ålades att ta hand om.

Garnisonen avvecklas

Under krigsåren på Karl XII:s regeringstid hade den svenska statsledningen ansett att Halmstads befästningsverk och garnison var av ett visst värde för rikets försvar. Nödortföga underhållsarbeten hade genomförts. I mitten av maj 1720 anlände dessutom en kontingent ryska krigsfångar som "här vid

fästningen arbeta skola”. Åtminstone 375 ryssar var tidvis i arbete, men efter freden i Nystad 1721 måste man uteslutande lita till de få garnissonssoldaternas dagsverken.

En naturlig följd av den allmänna fred som kom att härska i Europa blev också att man började att tillgripa nedrustnings- och besparingsåtgärder.

År 1731 förklarades vid riksdagen att man inte borde satsa mer pengar på fästningen i Halmstad, som då ansågs ha spelat ut sin militära roll. Riksdagen fattade i mars 1733 beslut om att fästningen skulle nedläggas och rivas. Garnisonen drogs in 1734. Halmstad var därmed åtminstone tillfälligt avmilitariserat.

År 1735 började 200 man ur Jönköpings regemente förstörelsen. Sannolikt en nesa för Halmstadsborna med tanke på det kyliga förhållandet mellan hallänningar och smålänningar. Det var ju dessutom den tidigare fienden som fick uppdraget. Man tog först itu med vallarna vilkas jordmassor vräktes ned i vallgraven. Följande år hade man kommit så långt i förstörelsen att man kunde börja att rasera bastionerna. Av portarna revs de mest förfallna, Väster port, Söder port och den ståtliga Östre port medan Norre port behölls av någon okänd anledning. Av det egentliga befästningsverket behölls endast muren mot Nissan för att utgöra ett skydd mot översvämningar.

De byggnader och tomter som staten inte längre behövde auktionerades bort 1737.

En utarmad garnison

Vi går nu in i en period där man kan säga att Halmstads tidigare storhetsperiod är raserad. Staden har mist sin militära betydelse. Fästningen är riven. Inga fästningssoldater att härbärgera. Samtidigt är det en svår tid för Halmstad. Staden går på tomgång, ekonomin är svag. Det råder ett ömsesidigt misstroende mellan svenskarna och danskarna. Det är ju

bara cirka hundra år sedan Halmstad blev svenskt och förtroendet för halmstadsbornas lojalitet mot den svenska staten var fortfarande lågt.

Oaktat detta fick magistraten under sommaren 1750 order att ordna inkvartering för staben och två kompanier ur Gustavs (Gustav III) regemente, även kallat Kronprinsens regemente. Detta blev ytterligare en pålaga för den ekonomiskt utsatta staden. Hur mycket av beslutet som verkställdes är svårt att utläsa. Klart är dock att regementet lades ner 1828 och därmed var denna period av garnisonens historia tillända.

1800-talet och Hallands bataljon

Under början av 1800-talet sker en successiv övergång från indelningsverket till en värnpliktsarmé. 1812 års riksdag antog den så kallade beväringssinrättningen, som innebar att alla vapenföra män mellan 20 och 25 år blev värnpliktiga. Detta kom åter att påverka Halmstad och garnisonen.

Sommaren 1813 inkallades cirka 600 man i två omgångar från hela Halland. Förbandet som upprättades för att utbilda dessa beväringar kom att få namnet ”Hallands 1:sta infanteribataljon”. Det vapenövas bland annat på den sankta Öster mosse ungefär vid nuva-

Hallands bataljons fana.

FOTO: ARMÉMUSEUM OCH DIGITALT MUSEUM

Officerspaviljongen på Skedalshed. (Bildstationen Hallands konstmuseum)

rande Larsfridsområdet samt därutöver tidvis i Varberg och Falkenberg.

Det leder för långt att i denna artikel i detalj redogöra för bataljonens öden och äventyr. Kort kan dock konstateras att Hallands bataljons knappt hundraåriga historia var ganska skakig. Det var brist på det mesta, inte minst befäl. Dock var bataljonen 1814 uttagen i krigstjänst och under kriget med Danmark insatt för kustbevakning mellan Kullen och Helsingborg.

Ett bestående minne från bataljonen är dock Skedalshed som tillkom 1862 och som blev bataljonens hemvist efter den tillfälliga inhysningen på olika platser i Halland. En byggnad från bataljonen och Skedalshed, som fortfarande är bevarad är dess officersmässa. I samband med Hallands regementes tillkomst förflyttades byggnaden till nuvarande regementsområde och byggdes upp i det som kom att kallas trumslagarsskogen och blev övningslokal för regementets musikkår.

I och med beslutet att inrätta Hallands regemente beslöts också att lägga ner Hallands

bataljon på Skedalshed och sammanslå bataljonen med Vaxholms grenadjärregemente.

Den moderna garnisonen

Vi är nu framme vid 1900. Allmän värnplikt införs slutligt i Sverige. Sveriges försvar byggs ut, våra nya och moderna regementsbyggnader tillkommer. Ett av delbesluten i denna reform var att byta namn på Kungl Wästgöta-Dals regemente och att flytta det till Halland och Halmstad. Därmed var den moderna garnisonen född.

Anders Sträng
F d major vid
Hallands regemente

KÄLLOR:

- Halmstads historia del 1 och 2 • Kungl Hallands regementes historia • Andreas och Anna Karlsson: ”Bland spioner och snapphanar” • Wikipedia

Motorplutonen 60 år efter muck

Matilda-dagen 14 mars 1958 var det dags för många rekryter att lämna I 16 i Halmstad och återgå till civil verksamhet efter tio månaders militär grundutbildning. Till dessa hörde 21 kamrater vid motorplutonen på 3:e granatkastarkompaniet.

Sextio år senare väcktes frågan om det var möjligt att mötas igen. Och visst gick detta att ordna. För 20 år sedan var det 40-årsfirande på Hallands regemente och 2008 möttes gruppen till halvsekeljubileum i Tvååker.

Vid första sammankomsten välkomsthälsade regementschefen Arne Hedman. Då var såväl kompanichefen, major Göran Gilljam,

som plutonsbefäl, kapten Sigvard Nilsson och löjtnant Gunnar Eriksson, med.

Efter samråd enades Gert Andersson, Halmstad, och undertecknad om att försöka återsamla plutonen en tredje gång. Tidpunkten bestämdes till 14 mars, således på dagen jämna 60 år sedan muck, då Gert ville att vi skulle mötas i hans hem Persgård i Årnarp.

Sittande från vänster 505 Persson, 530 Pettersson, 1126 Andersson, 1006 Andersson. Stående: 602 Karlsson, 311 Eliasson, 516 Bengtsson, 624 Andersson, 402 Nilsson.

Matrast i samband med traktorkörningsövningar i Skedalahed 1957. Stående från vänster: 516 Åke Bengtsson, Tvååker; 1006 Rune Andersson, Grimeton; 505 Karl-Erik Persson, Laholm; 330 Kurt Holst, Halmstad (död 2015); 611 Per-Olof Andersson, Vallda (d 2013); 721 Ingvar Larsson, Laholm; 722 Nils-Bertil Nilsson, Varberg (d 2002); 530 Agne Stjernström, Staffanstorp, Skåne; 624 Lars-Åke Andersson, Kungsbacka. Knästående från vänster: 602 Rune Karlsson, Halmstad; 530 Lars Pettersson, Halmstad; 422 Lennart Johansson, Fjärås (d 2000); 204 Karl-Wilhelm Ahlgren, Laholm; 615 Bonde Gustafsson, Halmstad (d 1978).

Tidens gång hade på tio år reducerat gruppen från 18 till tretton, vilka inbjöds att celebrera denna mäktiga milstolpe.

Så på Matilda-dagen var den blågula flaggan hissad och grindarna öppnade då Gert och hans sambo Britt Johansson hälsade nio plutonkamrater välkomna till vackra Persgård. På grund av sjukdom och utlandsvistelse var fyra tyvärr förhindrade att närvara.

Efter välkomstdrink hedrades de fem, sedan sammankomsten för tio år sedan, avlidna kamraterna med en stunds tystnad. Visst hade tidens tand hanterat oss lite olika, men den mentala styrkan var bestående hos samtliga.

Det blev en eftermiddag fylld av äkta glädje, starka känslor och många minnen. Kanske var det den motortekniska grundutbildningen, vilken flera också kom att ha civil nytta av, som lade grunden till plutonens över lång tid så starka sammanhållning.

Under gemytliga och kamratliga former

var det mycket att diskutera, där små tjuvnyp och vassa repliker var sköna ingredienser. Visst kom alla ihåg myggen i Mästocka och den äventyrliga cykeltolkningen dit, den tuffa nattmanövern i vinterkalla Remmene och terrängkörningen med traktorkärror i vattensjuka områden på Nyårsåsen.

Ej heller hade de sköna halmmadrasserna eller varmvattenfria duscharna fallit i glömska. Den goda och rikliga kosten fick berättigat beröm, så även den vänliga kökspersonalens fina service i regementsmatsalen.

Gemenskapens höjdpunkt var den utomordentligt goda och välarrangerade måltid som värdparet så förtjänstfullt bestod med. Undertecknad framförde deltagarnas varma och hjärtliga tack för deras lysande initiativ och generösa mottagande. Det var en hellyckad och glädjefylld dag – ett 60-årigt kamratskap när det är som bäst.

Text och foto: Rune Karlsson

Ett kulturarv, värt att bevaras

Världen har plågats av krig genom årtusenden, mer eller mindre. Trots vår 200-åriga fredliga historia har Sverige tyvärr, före det, varit en ytterst livaktig aktör på skilda krigsskådeplatser inom och utanför Sverige.

Det har satt sina spår i ett flertal militära minnesmärken. Vi har i dag drygt 600 inom Sverige och cirka 220 utomlands.

Andra länder, i och utanför Europa, med många krigsminnen har en väloljad organisation för att vårda och bevara minnen från dessa krig. Dock inte Sverige, förrän före detta överstelöjtnanten Christian Braunstein vid K 1 insåg vikten av att även Sverige skall bevara detta kulturarv.

Efter att han på ett föredömligt sätt kämpat med och mot Försvarsmakten (FM) finns

i dag en svensk organisation kallad Sveriges Militära Minnesmärken (SvMM).

Denna organisation få ekonomiskt stöd från FM. Med hjälp av kamratföreningar runt om i Sverige skall minnesmärkena vårdas framöver.

Vår förening har ett avtal med SvMM om att vårda tio minnesmärken (det finns fler) i Halland, och på sikt ytterligare fyra minnesstenar i Västergötland. Utöver det har vi ett speciellt förhållande till Gadebusch. Vi är beredda att ta hand om tillsynen av detta minnesmärke samt även en gravsten i Danmark, där tre soldater dog i fältsjukan under dansk-tyska (Preussen) kriget 1864.

I mitten av november var vi ett antal medlemmar som på flera tåter inspekterade våra "avtalade" minnesmärken. Tyvärr kunde vi konstatera ett i många stycken bedrägligt tillstånd.

Vad behöver göras? Rengöring, ifyllande av text, slyrjning runt om samt inte minst tydliga, informativa skyltar. Vi har en skötselplan och i vår ansätter vi det praktiska arbetet. Under vintern skall utföras ett detektivarbete – har någon eventuellt uppgiften att sköta minnesmärket (tveksamt)? Står det på privat eller allmän mark?

Du som har ett historiskt intresse och är praktiskt lagd är välkommen att hjälpa till. Är du inte detta, är du välkommen ändå. Markservicen måste ju fungera!

All heder till Christian Braunstein för hans insats. Hurra!

Gunnar Ohlsén

FOTO: PER JOSSE

Minnesstenen vid Gipen.

KFÖ-upplevelser genom tiderna

Jag har blivit ombedd att skriva om några KFÖ-minnen från min aktiva tid vid regementet. Krigsförbandsövningarna blev många.

År 1968 var jag bataljonsadjutant vid understödsbataljonen. Bataljonschef var överstelöjtnant Bertil Forsberg. 1969 – kompanichef för 7. skyttekompaniet. Bataljonschef: major Kjell B Lindh. 1973 – ställföreträdande bataljonschef vid 2. brigadskyttebataljonen. Bataljonschef: överste Kaj Sjösten. 1982 – bataljonschef för 2. brigadskyttebataljonen. 1986 – försvarsområdesgruppchef inom Laholms kommun. Utöver dessa krigsförbandsövningar (KFÖ) genomförde jag ett antal särskilda övningar för befäl (SÖB).

Minnena är många. Jag väljer främst minnen från 1969 och 1982.

För femtio år sedan – stormen

År 1969 var systemet med B0-, B1- och B2-veckor följt av ett förbandsövningsskede helt införd. Under B0 förberedde kompanichefer

na KFÖ. Under B1 var även plutoncheferna inkallade. Under B2 fylldes på med gruppchefer. Under förbandskedet var hela förbandet inkallat.

Före repövningen hade jag under tre år tjänstgjort vid Infanteriets Kadett- och Aspirantskola. Infanteriinspektören, överste Olof Rudqvist (Olle Ruda), hade vid inspektioner påtalat vikten av att använda det nya pansarskottet, ända fram i främsta anfallslinjen. Det var mycket viktigt då vi alltid kunde räkna med att fienden hade pansrade fordon. Pansarskott m/68 – även kallat Miniman – tillverkades av FFV (Försvarets Fabriksverk). Själva eldröret tillverkades i glasfiberarmad plast vid ättikfabriken i Perstorp.

Överste Rudqvists budskap skulle enligt min uppfattning genomsyra repövningen 1969.

FOTO: LASSE SJÖGREN, ARMÉSTABEN

Det nya pansarskottet m/68 – även kallat Miniman.

Att vi med Minimans hjälp skulle bli ett riktigt "pansarjägarkompani" gick sedan som en röd tråd genom repövningen. Hur skulle man då känna igen en pansarjägare?

Jo – vi skulle kunna ha en liten mustasch. Det blev vårt kännetecken. Jag framhöll att det var frivilligt, men att det kunde vara en kul grej. När förbandsövningsskedet började hade all B0–B2-personal mustasch!

Mobiliseringsövningen började 22 september 1969. Vår mobiliseringsplats var i Santa-gård nordost Sennan. Under natten till mobiliseringsdagen hade det börjat blåsa kraftigt. Övningen började enligt plan på morgonen och de första repgubbarna kom. Vinden ökade efter hand och övergick snart i storm.

Den ställde till stora problem. Det var farligt att gå på gårdsplanen framför utrustningsladan. Tegelpannor blåste ner från taket. En soldat blev träffad av en tegelpanna och fick en mindre skada. Sjukvårdaren fick ingripa skarpt.

Vi hade slagit tält i granskogen runt Santa-gård. Då träden började välta eller knäckas, blev risken för stor att ha tälten kvar i skogen. Alla tält flyttades ut på öppna ytor.

På kvällen mobdagen samlade jag kompaniet för genomgång. Det var första gången som kompaniet var samlat. Vid min genomgång talade jag bland annat om hur fienden såg ut med pansarfordon vid alla förband. Jag gick noggrant igenom hur vi skulle använda våra pansarskott Minimän. Vi skulle bli 7. pansarjägarkompaniet. Alla skulle bli pansarjägare. Kännetecknet för en sådan var en liten mustasch (frivilligt). Ca 98 procent tyckte det var en rolig grej. Vissa kom efter uttryckningen och tackade för att jag sagt det. De hade inte fått anlägga mustasch för sina fruar utan min "order".

Då vi dagen efter lämnade mobplatsen, Santa-gård, för att cykla till Nyårsåsens skjut-fält, var nästan alla träd nedblåsta där tälten

från början var slagna. Vi hade förberett ny tältförläggning på Nyårsåsen. Tälten var slagna men nedlagda.

Innan vi kom fram, kom det två enorma hagelskurar. Det låg ett cirka 5 cm tjockt hagel-lager över tälten. Det var bara att skotta bort haglet med fältspadarna som varje man hade.

Stormen vållade stora skador i Hallands och Kronobergs län. Stora mängder skog blåste ner. Många hushåll blev strömlösa. Vä-garna blev svårframkomliga. Man måste såga sig fram. Kontaktledningen för järnvägstrafik mellan Göteborg och Varberg blåste ner. Många av repgubbarna från Götaborg fick bussas.

Onsalahalvön var svårt drabbad. Bataljone-nens pionjärpluton cykeltolkade till Gottskär. Därifrån jobbade de skarpt med att öppna vä-garna på Onsalahalvön.

I Hallandsposten stod det: "Mobiliseringen hade genomförts under synnerligen realistiska förhållanden".

Utbildningen genomfördes sedan i stort enligt plan. Vi avrustade vid Landalabarack-erna. Vid slutgenomgången efter övningen var det imponerande att se 160 män med mustasch.

Bataljonchefens bror – Gösta Lindh – var tullare i Helsingborg. Nu tjänstgjorde han som chef för 2. pluton. Han hade vid tullstationen sett en man som bar på en väska. Vid kontroll visade det sig att väskan innehöll små träfigurer, föreställande 91:an Karlsson. Han hade fått köpa en.

Den träfiguren med ett litet påhängt pansarskott fick jag som avskedsgåva vid slutgenomgången. Minimän blev mitt nya tilltals-namn. Jag kände mig hedrad.

1982 – Magsjuka

År 1982 var jag bataljonchef för 2. brigad-skyttebataljonen IB 16. Det nya med denna bataljon var att vi var den första bataljon vid

I 16, som repövade enligt organisation 77. Det innebar att omskolningsbehovet var stort.

Förbandet var nu helt motoriserat. Nytt var: radiobandvagn 2061, bandvagn 206, pansar-värnsbandvagn, terrängbil 11, 13 och 20, sambandsutrustning, eldledningsutrustning samt viss annan materiel. Det var spännande med så mycket ny materiel.

Ett aber var materielinspektionerna. Mitt under en kompani- eller bataljonövning kom det ut personal för att besiktiga, främst nya, fordon som gått ett visst antal mil. Att vid anfall sakna pansarvärnsbandvagnar som understöd var ju inte så bra.

Bataljonen var i huvudsak förlagd vid re-gementet. 10. kompaniet var förlagt till Ske-dalahed.

Utbildningen genomfördes enligt plan ända tills dess att bataljonsövningen var genomförd. Bataljonen hade fört fördröjnings-strid sydost Slättåkra. Efter fördröjnings-striden omgrupperades bataljonen till ett förläggningsområde mellan Simlångsdalen och Tönnersjö. Här började slutövningen.

Det började ryktas om att några soldater började få problem med magsjuka. Vi i sta-ben tog inte någon större notis om detta.

Brigadorder kom och vi hade samlats till ordergivning kl 22.00. Efter någon timme, då ordergivningen var klar, kände jag mig själv konstig i magen. Efter bara några minuter var jag tvungen att gå ut och kräkas. Därefter fortsatte det så. Den ene efter den andre blev dålig. Sjukkvarter upprättades i kasern. "Sjuktransportbilar" körde efter hand in nya sjuka. Vid granatkastarkompaniet var det bara 60 procent friska soldater kvar.

Militärområdesläkaren tillkallades för att göra en utredning. Det var mycket hysch-hysch kring det hela. Var det ett biologiskt stridsmedel som testades på oss?

Vid ett kompani fanns inga sjuka. Det var 10. kompaniet som hade haft sin förläggning

FOTO: GÖRAN ERICSSON

91:an Karlsson med Minimän på ryggen.

på Skedalahed och ätit ur egen koktross. Kom smittan från mat lagad vid I 16? Vad jag vet fick man ingen riktig klarhet i varför vi blev sjuka.

Trots det stora personalbortfallet genomfördes slutövningen i stort enligt plan. Svårigheter är till för att övervinnas!

Göran Ericsson
Pensionerad major
vid I 16/Fo 31

Information om medlemsregistret

Alla medlemmar i föreningen registreras i ett medlemsregister (Visma Förening). Varje medlem i föreningen tilldelas ett medlemsnummer.

Registreringen innehåller:

- För- och efternamn samt adress i syfte att kunna göra utskick av tidning och övrig information.
- Födelsedata (xxxxxx-, ej personnummer) i syfte att kunna skicka gratulationstelegram på bemarkelsedagar.
- Telefonnummer och epostadress i de fall dessa angivits vid inträdet.
- Medlemskategori (ständig eller årsmedlem).
- Gjorda inbetalningar till tidningsfond, kamratfond, årsavgift, årsmöte, kamrater och jullunch.

- Koppling av familjemedlemmar i syfte att undvika dubbelutskick.

Tyvärr saknas många epostadresser. Det vore tacksamt om fler anmäldes och dessutom att byten meddelas. Utebliven epostadress innebär att ni går miste om en hel del information och att våra kostnader för utskick med brev blir onödigt höga.

Registrering enligt ovan är nödvändig för att kunna genomföra föreningens verksamhet och ha aktuell uppföljning.

Vid utträde ur föreningen raderas alla uppgifter ur registret.

Eventuella frågor kan ställas till mig via e-post haksod11@gmail.com eller telefon 070-375 87 03.

Håkan Söderberg
Kassör

Återträff efter 40 år

Den 9 juni 2018 var det dags för återträff med PBS GRK. Det var 15 av de ursprungligen 17 plutonbefälseleverna som 40 år efter inryckning vid Livkompaniet samlades för en reunion.

Vi startade med mingel och lunch på Hotel Tylösand. Därefter åkte vi in till Lv 6 för en kort briefing av regementschefen och robotträning i övningshallen. Därpå var det samling på mässen för fortsatt mingel och en god middag.

Efter middagen fick var och en möjlighet att berätta vad som hänt i livet. Vi fick även vara med om en bejublade stand up comedy-

föreläsning, när Nilsson klev upp och körde en show.

Tylösand och Leifs Lounge fick sedan besök av hela delegationen. Historieberättandet och umgänget fortsatte till tidigt på sommarmorgonen då vi skildes åt efter mer än 14 timmars glädjefylld samvaro. Nu ser vi fram emot nästa reunion 2028.

Text och foto: Kurt Karlsson

Från vänster: Mats Eriksson, Kenneth Carlsson, Pelle Beglert-Kristiansen, Dan Ekeroth, Ulf Svensson, Claes Åkerberg, Ola Liljenborg, Gunnar Andersson, Lars Ekdahl, Bernt Nilsson, Kurt Karlsson (artikelförfattare), Anders Thornberg, Mikael von Möller, Staffan Althack, Peter Sandberg, Claes Bertil Claesson.

Ny pastor till Hallandsbataljonen

Nu har jag hunnit ta på mig de gröna kläderna några gånger och börjar väl känna mig lite mer hemma i Försvarsmakten. Jag har också börjat utforma och förstå det som är min roll, mitt bidrag i sammanhanget.

Jag har rollen som bataljonspastor i 45. hemvärnsbataljonen. När jag fick frågan i september 2016 hade jag inte en aning om att en sådan tjänst fanns. Jag visste inte heller speciellt mycket om Hemvärdet, men jag tackade ja till att pröva på, trots att jag inte hade någon militär erfarenhet alls och dessutom inte gillar tält.

I maj 2017 blev jag inkallad till en helg i Halmstad. Allt kändes nytt, märkligt och jag fick så många saker att jag inte ens kunde bära allt. Men redan då upptäckte jag något som fascinerar mig med Hemvärdet – nämligen andan av kamratskap och hjälpsamhet! Jag fick genast nya vänner som hjälpte mig med allt från att bära utrustningen till hur och vad jag skulle ta på mig, hur jag skulle stå och så vidare.

Omtanke och omsorg

Så kom Aurora. Allt var så nytt för mig, jag hade inte gått någon utbildning (förutom 20 års erfarenhet som präst i Svenska kyrkan förstås) och jag kände egentligen ingen. Men det ändrade sig snabbt! Åter märkte jag tydligt detta med värdegrunden – vi hjälps åt, vi platsar, vi tar hand om varandra, vi stöttar varandra. Det är detta som jag tycker är så häftigt med Hemvärdet och som jag hoppas vi alla tar med oss till våra civila sammanhang, omtanken och omsorgen om varandra!

Under Aurora fick jag även förmånen att ”hänga med” på några så kallade chefsbesök. Jag fick åka ut med en pluton när de skulle kolla något larmsystem och så fick jag hänga

på dem som körde ut mat med mera. De tog med mig upp i flygledartornet samt in i en Hercules, vilket var kul. I övrigt var det en hel del väntan för min del, för allt var ju så nytt och smått förvirrande, men jag fick förmånen att leda två korum, alltså andakt i fält.

Ledningsträning

Nästa inspel blev i Enköping på ledningsträningsovningen, LTÖ. Nu hade jag lärt känna stabsmedlemmarna hyfsat och fick än mer inblick i deras uppgifter. Det blev några ärenden som hamnade på mitt bord, och där jag fick lära mig mycket.

Jag gick även runt och ”raggade upp” övriga bataljonspastorer, totalt fyra, och ett personalvårdsbefäl som i botten är diakon. Tillsammans genomförde vi ett korum i den kalla och vackra vinterkvällen. Det var häftigt!

Fortfarande kände jag mig dock rätt osäker på vad som är mitt bidrag till verksamheten, lite grön med andra ord om ni ursäktar den dåliga vitsen. Därför sökte jag till kurserna ”Bataljonspastor” och ”Enskilt krisstöd”.

Efter de två kurserna tycker jag att jag fått lite mer kött på benen och känner mig lite säkrare, även om jag har mycket kvar att lära. Kan ju inte alla termer ni använder och jag har fortfarande lite svårt för vad som förväntas av mig när någon ropar ”Manöver!”

Jag har även hunnit med sprängtjänst (det var spännande och kul!) under krigsförbandsövningen (KFÖ) på lördagen där jag fick följa med ett av våra kompanier på dels

sprängtjänst, dels deras kompetensprov. Vidare har jag besökt den grundläggande soldatutbildningen för frivilliga (GU-F) och berättat om personalvård och bataljonspastorns roll, varit med i Falkenberg under hemvärdets insats efter försvunnen person samt deltagit i hemvärnsbataljonens ledningsövning 16-18 november 2018.

Personalfrågor

Så vad är det jag har i min befattning då? Jo, personalvårdsfrågor för det första. Mår personalen inte bra blir jobbet lidande. Så enkelt är det, oavsett arbetsplats.

Att se till att värdegrunden är levande, att alla har kunskap i kamratsöd, krigets lagar med mera, är en av uppgifterna. Att utarbeta och genomföra återhämtningsplaner och att leda krissamtal är andra uppgifter. Att hjälpa till med socialtjänstfrågor som vad som händer med mina räkningar om jag är borta i 90 dagar för att bevaka och skydda ett objekt, och så vidare. Personalvård innehåller mycket mer än man kanske tror och tänker, men vi finns där för er. Bara fantasin sätter egentligen gränsen för vårt arbete. Fråga mig, det här ovan nämnda är inte allt inom personalvården.

Omfattar alla

Det andra område som ligger på mig är pastorsbiten. Inom Försvarsmakten har alla rätt att utöva sin tro, oavsett religiös tillhörighet. För den som inte är kristen kan jag hjälpa till med att dels tillhandahålla till exempel Koranen, dels etablera kontakt med rabbiner, imamer med flera religiösa företrädare.

För den som är kristen kan jag erbjuda gudstjänster i fält (korum) med eller utan nattvard, enskilda samtal, så kallade själavårdsamtal, bön, dop med mera.

Så jag är en ”drällperson”, som finns med lite överallt för att lyssna, för att se och för-

FOTO: TOMMY SVENSSON

hoppningsvis ge en viss trygghet om något skulle hända under en övning eller i ett skarpt läge. Mitt mål för 2019 är att vara med en stund på (helst) alla Särskild Övning Förband, SÖF, men med tanke på att jag arbetar heltid som präst samt har en bit att åka kommer det kanske inte att gå i lås. Jag vill också besöka de olika kompanierna så mycket som möjligt under nästa KFÖ, så att jag får träffa er. Jag är ju till för er och jag vill lära känna er. Hoppas att vi möts under 2019!

Mia Schulz Wigelsbo
Bataljonspastor

AMF – en filmisk guldgruva

Armé-, Marin- och Flygfilm, eller AMF, är en stiftelse som förvaltar Sveriges militärhistoriska filmarv. I arkivet, som finns beläget i centrala Stockholm, ryms nära 10 000 filmer från 1800-talets slut fram till i dag.

Majoriteten av dessa är av militärhistorisk karaktär, men det finns också en stor mängd civila filmer på arkivets hyllor.

AMF är ett av världens allra äldsta filmarkiv och har samlat och producerat film sedan 1920. Under de första decennierna, när Armé-, Marin- och Flygfilm fortfarande var en förening, fungerade man som Krigsmaktens inofficiella filmdetalj men har i egentlig mening aldrig varit en del av densamma. I dag innehåller därför samlingarna stiftelsens egna filmer såväl som Försvarmaktens.

Nyligen har AMF påbörjat ett flerårigt digitaliseringsprojekt, vilket innebär att filmsamlingen ska skannas och tillgängliggöras för allmänheten. Detta görs för att bevara filmerna till eftervärlden, då filmkopiorna och de olika videoformaten riskerar att sakta brytas ner och förstöras. Digitaliseringen gör således att även morgondagens forskare och allmänhet kan studera innehållet.

Under 2019 lanseras en ny webbsida, där arkivets filmer successivt läggs upp. Målet är att man i framtiden ska kunna titta på filmerna via sin egen dator, telefon eller surfplatta. Det är ett stort projekt som kommer att ta närmare sju år att färdigställa, men det är en viktig del i arkivets kulturarvsbevarande uppdrag och tillgänglighetssatsning.

Som ett led i digitaliseringsprojektet har AMF byggt upp en omfattande maskinpark, och har med åren blivit en av Sveriges mest kompletta digitaliseringsstudior. Både 16 mm- och 35 mm-film kan skannas och skalas upp på plats i AMF:s lokaler, samt över 20 olika videoformat. Jämsides med arkivets egna di-

gitaliseringsverksamhet tar AMF därför även in skanningsuppdrag utifrån, från exempelvis företag, kommuner och privatpersoner som önskar få sina filmer digitaliserade.

Den som redan nu vill få tillgång till arkivets filmer kan antingen boka en tid för besök eller köpa ett tittexemplar. Kontakta AMF:s arkivchef Bodil Gyllensvärd via epostadress bodil.gyllensvard@amf-film.se för mer information.

Bodil Gyllensvärd
Arkivchef

Nyinförskaffad musikfana

FOTO: LARS AHLBERG

1964/1965 införskaffades av Jan Norén, f d underbefäl vid Hallands regemente och musikkårschef för Hallands hemvärnsmusikkår, från Benkes antikaffär i Malmö en handbroderad musikfana från Västgötadals regemente.

Jan lät hänga upp fanan på syrafritt papper och allt placerades i en ram.

Sommaren 2018 fick Anette Sköld och undertecknad frågan av Jan Norén om Hallands regementes och Hallandsbrigadens kamratförening kunde tänka sig att köpa fanan. Efter förhandlingar beslutade styrelsen för kamratföreningen att så skulle ske och affären genomfördes senhösten 2018. Tyvärr hann Jan Norén avlida kort före affärens ge-

nomförande och därför fick affären slutföras i samverkan med Jans döttrar.

Kamratföreningen är mycket tacksam för denna fina musikfana – alltså en fana avsevärt mindre än en traditionell fana, men med samma utseende. Fanan kommer att visas på Garnisonsmuseet och användas av kamratföreningen vid särskilda tillfällen.

Lars Ahlberg

MEDLEMSINFORMATION

Resan till Norge 30 augusti-2 september 2018

- Den 13-16 juni 2019 är det åter dags för de nordiska militära kamratföreningarna att mötas. Denna gång i Elverum, Norge.
- Kamratföreningens årsmöte 2019 äger rum fredagen den 12 april kl 18.00. Vem som blir årsmötestalare är inte klart vid denna tidnings tryckning.
- Kamratresan 2019, som går till Polen, har redan samlat många intresserade. Säkra en plats i bussen genom att anmäla dig i god tid.
- Vår hemsida har fått en ansiktslyftning – <http://www.i16.se/>
- Vår förening består i dag av 646 ständiga medlemmar, 323 årsmedlemmar, sex hedersledamöter och en hedersmedlem – totalt 976.
- Årsavgiften i vår förening är 100 kr, som du betalar på plusgiro **26 27 24-8**. Ange namn, adress och gällande e-post så att kassören vet vem som har betalat. Ständiga medlemmar får gärna stödja tidningsfonden, plusgiro 26 27 24-8.
- Du som *inte* får information via e-post, vänligen meddela din e-postadress till vår kassör Håkan Söderberg, haksod11@gmail.com.

Nya medlemmar 2018

Under 2018 har vi fått 26 nya medlemmar, vilka hälsas hjärtligt välkomna!

Johan Anckar, Allerum • Göran Andersson, Täby • Margareta Arneke, Lidköping
Marianne Bandheim, Halmstad • Pelle Beglert-Kristiansen, Hällingsjö • Ulla Broström, Halmstad
Pontus Frölid, Oskarström • Lars Fält, Karlsborg • Adrienne George Lind, Stockholm
Christian Gotare, Getinge • Christer Harplinger, Halmstad • Gun Harplinger, Halmstad
John Sören Isaksson, Halmstad • Kristofer Kerrén, Stockholm • Lars Kyllergård, Åskloster
Roger Löfstedt, Halmstad • Karin Memmi, Åled • Ingela Myrsén, Haverdal
Jan Myrsén, Haverdal • Helena Nord, Halmstad • Rune Olausson, Halmstad
Kent Sjöcrantz, Halmstad • Gunilla Sjöström, Halmstad • Ann-Catherine von Roth, Stockholm
Nils Fridolf Walander, Halmstad • Patrik Åslund, Halmstad

MEDLEMSINFORMATION

Resan till Polen 9-15 september 2019

Preliminärt pris: Strax under eller över 8 000 kr, beroende på vad tidigare utsänd enkät ger vid handen. Slutligt pris framgår i inbjudan som skickas ut tillsammans med denna tidning.

Tillägg: Enkelrum/hytt 2 000 kr, måltidsdrycker. Mer information om resan och hur du anmäler dig finns i medföljande informationsblad.

Har du något att berätta?

Artiklar, artikelförslag och anekdoter mottages tacksamt.

Kontakta Bo Westman:

Tel: 0730-21 90 50

Epost: bossebus213@hotmail.com

Hallands Regementets och Hallandsbrigadens Kamratförening

Box 515, 301 80 HALMSTAD. Plusgiro 26 27 24-8.

Hemsida: <http://www.i16.se/>

KONTAKTPERSONER

Gunnar Ohlsén • Tel 073-314 75 82 • E-post gunnarohlsen@hotmail.com
Klubbmästare: Lars Folkesson • Tel 070-663 41 47 • E-post lars.folkesson@mil.se
Veteraner: Bo Westman • Tel 0730-21 90 50 • E-post bossebus213@hotmail.com

Integritetspolicy för kamratföreningen

Fastställt på styrelsemöte 1 juni 2018

Behandling av personuppgifter

Vårt mål är att du skall kunna känna dig trygg när du lämnar dina personuppgifter till oss. Vi är beredda att vidta alla rimliga åtgärder för att skydda dina personuppgifter. All behandling av personuppgifter sker utifrån bestämmelserna i dataskyddsförordningen (GDPR) som trädde i kraft den 25 maj 2018.

Personuppgiftsansvarig

Kamratföreningens styrelse är personuppgiftsansvarig enligt GDPR för den behandling av personuppgifter som sker i kamratföreningen. Ansvarig inom kamratföreningen är kassören.

När sker behandling av personuppgifter?

Kamratföreningen behandlar dina personuppgifter när du anmäler dig till att bli medlem, vid utskick av epostinformation, information till anmälda medlemmar i kamratföreningens aktiviteter samt vid utskick av tidningen Medlemsbladet.

Tillgång till personuppgifter?

Kassören är den som har full tillgång till personuppgiftsregistret (medlemsregistret). Informationsansvarig inom kamratföreningen har tillgång till epostadresser på de medlemmar som har anmält sin epostadress till kassören.

Registrerade uppgifter

När privatpersoner gör anmälningar registreras namn, adress, telefonnummer och epostadress. Kamratföreningen registrerar personnummer (de sex första siffrorna) för de medlemmar som valt att lämna dessa för att er-hålla telegram på jämna födelsedagar. Dessa

publiceras i tidningen Medlemsbladet under rubriken Vi gratulerar. I övriga situationer registreras de uppgifter som du valt att lämna. Kamratföreningen registrerar inte känsliga personuppgifter såsom uppgift om ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa och sexualitet. Om du själv lämnar sådan information, till exempel inför en resa att du är allergiker och önskar viss kost, tas dessa uppgifter bort då den aktuella resan är slut. Du har rätt att begära ut vilka uppgifter som finns registrerade om dig.

Ändamålet med behandling av personuppgifter

När du anmäler dig till att bli medlem eller deltaga i kamratföreningens aktiviteter, registreras de personuppgifter som du lämnar i vårt register och används för administration, betalning av medlemsavgift och inbjudningar till aktiviteter samt utskick av tidningen Medlemsbladet.

Utlämnande av personuppgifter

Vi lämnar inte ut några personuppgifter utanför kamratföreningen.

Hur länge finns uppgifterna kvar?

Vi behåller dina personuppgifter så länge du är medlem, därefter tas de bort. Har du inte betalt medlemsavgiften behålls dina uppgifter under ett år från det att avgiften förfallit till betalning.

Har du frågor kring detta?

Kontakta kamratföreningens kassör. Integritetspolicyn anslås på kamratföreningens hemsida www.i16.se.

Vi gratulerar!

April 2019

01	Joakim Eriksson	50
08	Lennart Orsander	70
08	Anders Alsén	60
09	Anders Wetterqvist	80
11	Kenneth Elofsson	80
11	Staffan Olsson	50
14	Per Gunnar Andréasson	80
17	Arne Svensson	85
19	Lennart Callenberg	60
19	Lars-Göran Hellsten	60
20	Yngve Borgström	75
21	Lennart Bengtsson	70
22	Peter Malmberg	50
23	Per Ola Ulvenblad	60
25	Arne Månsson	95
26	Mark Atterbom	50
27	Hans-Jörn Mikkelsen	70
29	Jens Flenner	75

Maj

02	Guðrun Rånge	75
03	Jan Johansson	60
11	Erik Dahlberg	50
15	Håkan Söderberg	70
17	Arne Rodin	85
24	Torbjörn Rimstrand	80
27	Leif Larsson	80
28	Håkan Wallin	70
29	Håkan Kisell	75

Juni

04	Jan Andersson	70
08	Doris Johansson	85
10	Lennart Persson	75
12	Lars Josefson	70
13	Hans Victorin	60
13	Thomas Frölid	50
15	Ove Johanson	60
17	Arne Rodin	85
17	Rolf Söderberg	70
22	Oskar Fridrikson	60
23	Erik Lundgren	90
24	Bo Hervén	75

Juli

02	Sven-Olle Svensson	70
04	Lars-Erik Blank	70
06	Carl-Gustaf Bergenstråhle	90
14	Åke Nihléen	70
17	Torbjörn Toreson	75
19	Per-Ola Enlund	60
29	Göran Forsmalm	60

Augusti

05	Seppo Sivonen	60
06	Anne-Marie Nordblom	85
06	Carl Fredrik Graf	60
16	Bo Hökfelt	70
17	Ingemar Dahlberg	90
17	Tommy Johansson	50
19	Mattias Karlsson	50
20	Karl-Axel Fällgren	70
21	Thomas Magnusson	70
22	Ing-Marie Criwall	75
24	Lennart Törnqvist	85
25	Kenneth Svallebo	75
27	Erik Kristiansen	80
28	Sven-Gunnar Larsson	50

September

02	Lennart Karlsson	60
03	Casper Malmgren	70
06	Thomas Jönsson	60
08	Greger Wännerholm	60
26	Richard Wadensten	75
29	Matts Stensson	70

Oktober

01	Leif Sondell	60
07	Jan Andréén	60
10	Bent Eriksson	75
13	Roy Ernered	85
14	Jan-Erik Heiner	75
15	Carl-Gustaf von Mentzer	80
18	Raimo Jakola	85
20	Peter Sandberg	60
24	Axel Ahlfors	100
25	Christer Harplinger	70

November

14	Ann-Catherine von Roth	80
16	Eskil Kornefalk	85
18	Mats Eriksson	60
19	Bo Ottoson	75
30	Leif Cronholm	80

December

02	Sigvard Bondeson	85
06	Björn Rasmusson	70
09	Maj-Britt Cronholm	80
13	Bengt Cortelius	75
14	Margaret Boman	70
15	Sven Wingbro	75
24	Bertel Helling-Möller	90

Januari 2020

01	Karl-Erik Wiengren	95
04	Per Hugo Fredrikson	95
05	Åke Appelqvist	80
08	Rolf Johansson	75
10	Klas Löfgren	80
12	Tord Falkström	85
12	Johan Engström	75
13	Jan E Karlsson	85
19	Lennart Eriksson	60
20	Tyko Rös	75
21	Bo G Bengtsson	70
27	Rolf Axius	80
27	Carl-Ingvar Ericson	80
28	Ingvar Pehrsson	80
30	Göran Wetterlundh	85

Februari

02	Christine Bastholm-Rohde	60
03	Bengt-Göran Carlsson	90
04	Hasse Bartholdsson	70
14	Monica Kinch	75
15	Lars-Erik Lydén	80
18	Hans-Henrik Stjerna	75
19	Göran Järnebrant	60
21	Leif Blommegård	70
24	Ingvar Ottosson	80
24	Lennart Persson	80
24	Yngve Gunnarsson	70

**Tidnings-
OCH
KAMRATFONDEN**

Ett stort och varmt **TACK** för alla penninggåvor som kommit kamratfonden och tidningsfonden till del under det gångna året!

Vissa av våra medlemmar har tyvärr glömt att meddela namn, och vissa andra har betalat årsavgift trots ständigt medlemskap. Dessa medel har tillförts tidningsfonden.

Michael Abrahamsson, Halmstad
Bo Alfredsson, Varberg
Staffan Anckar, Gullbrandstorp
Rune Andersson, Halmstad
Per Gunnar Andréasson, Lund
Per Asklund, Laholm
Torsten Atterbom, Särö
Bertil Augustsson, Kristinehamn
Clarence Axelson, Simlångsdalen
Lars Bastholm, Halmstad
Leif Bengtsson, Höllviken
Rune Bengtsson, Halmstad
Leif Blommegård, Getinge
Leif Bramsell, Båstad
Jan Börjesson, Varberg
Lennart Börjesson, Varberg
Stefan Carlsson, Torup
Staffan Christiansson, Halmstad
Bo Criwall, Halmstad
Erik Danielsson, Kungsängen
Iris Eklund, Halmstad
Rolf Eklund, Halmstad
Sven Elfström, Varberg
Göran Ericsson, Halmstad
Lennart Eriksson, Kullavik
Harald Erling, Rydebäck
Thomas Eskilsson, Falkenberg
Gunne Ewald, Halmstad
Martin Folestam, Limhamn
Lars Folkesson, Halmstad
Ulf Fredriksson, Saltsjöbaden
Bo Gardahl, Halmstad
Ingemar Gottfridsson, Laholm
Lars-Göran Grahn, Halmstad
Thomas Grevholm, Veinge
Christer Gunnarsson, Halmstad
Gunnar Gustafsson, Mölle
Lars Gustafsson, Halmstad
Mats Göransson, Gullbrandstorp
Nils-Erik Haag, Bandhagen
Johan Hallonsten, Stockholm

Bengt Hammarberg, Kungsbacka
Hans-Olof Hansson, Växtorp
Christer Harplinger, Halmstad
Monica Heiner, Halmstad
Bo Hervén, Simlångsdalen
Peter Hjelm, Halmstad
Pehr Hoel, Halmstad
Kenneth Hulander, Halmstad
Johan Håkansson, Halmstad
Agne Ivarsson, Ullared
Ingvar Jakobsson, Tvååker
Birgitta Johansson, Halmstad
Erik Johansson, Kungsbacka
Ingemar Johansson, Halmstad
Ingvar Johansson, Falkenberg
Karl-Gustav Johansson, Halmstad
Kjell-Anders Johansson, Falkenberg
Yngve Johansson, Kristinehamn
Lars Josefson, Stockholm
Sven Jägervall, Halmstad
Lars-Arne Karlsson, Oskarström
Kurt Kaschner, Skummeslövsstrand
Christer Kjell, Halmstad
Carl-Gustaf Kjellman, Gullbrandstorp
Roland Kramer, Åled
Bertil Kristiansson, Halmstad
Christina Laike-Bramsell, Båstad
Leif Larsson, Eldsberga
Magnus Larsson, Oskarström
S Orvar Larsson, Halmstad
Peter Leo, Halmstad
Gunnar Leoj, Kungsbacka
Carl-Erik Lindegren, Gullbrandstorp
Göran Lindqvist, Halmstad
Bengt-Göran Ludvigsson, Halmstad
Lars-Olof Ludvigsson, Hamburgsund
Göran Lundahl, Skottorp
Erik Lundgren, Halmstad
Leif Lundin, Oskarström
Lars Memmi, Åled
Rune Morell, Lidköping

Christer Mårtensson, Halmstad
Kjell-Åke Nilsson, Hjärnarp
Lennart Nilsson, Varberg
Benny Nord, Halmstad
Torleif Nordgaard, Halmstad
Rolf Norr, Halmstad
Lars-Gunnar Oskarson, Åsa
Ingemar Paulsson, Halmstad
Björn Rackborg, Mellbystrand
Lars Raning, Ugglarp
Greger Rydén, Halmstad
Inga-Lena Rydén, Halmstad
Johan Rydén, Halmstad
Stefan Røjelid, Fjällbacka
Tyko Rös, Steninge
Peter Sandberg, Göteborg
Eva Stensson, Laholm
Matts Stensson, Laholm
Roland Stensson, Harplinge
Christina Stjernfeldt, Norrköping
Per-Åke Svenningsson, Gällstad
Sven-Olof Svensson, Halmstad
Håkan Söderberg, Ugglarp
Ronny Torstensson, Oskarström
Lennart Törnqvist, Stockholm
Jan-Erik Uhrberg, Halmstad
Per Ola Ulvenblad, Haverdal
Jarl Wallefors, Getinge
Johan Wallefors, Harplinge
Håkan Wallin, Halmstad
Lena Wallin, Halmstad
Kenth Wessberg, Halmstad
Göran Wetterlundh, Halmstad
Carl-Gustaf von Mentzer, Halmstad
Carl Johan von Mentzer, Halmstad
Ingrid Åhed, Halmstad
Kjäll Åhed, Halmstad
Erik Österberg, Varberg
Inga-Lill Österberg, Varberg